

NOVA STRAVDA

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne branilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Kaj še čakamo?

Solidna trgovina se pod silo razmer vedno bolj umika špekulantom, ki so s svojimi nedrednimi posli vznemirili najširše kroge konsumentov. Z vsemi mogočimi izgovori bi radi špekulanti odvrnili od sebe odgovornost za nerednosti na blagovnem trgu. Zatajili bi radi tudi prekomerne dobičke. To se jim pa ne bo posrečilo, ker je preočividno, kdo nosi odgovornost za neznosne razmere.

V že izdanih uredbah je predvideno, da bo vsakdo, kdor se zaloti pri špekulaciji z življenjskimi potrebščinami, poslan na prisilno delo. Skrajni čas je, da se prične uredba tudi izvajati. Poleg tega je potrebno, da se ukrepe proti špekulantom še poostri, da sploh ne bo več mogoče, da bi se špekulanti pojavljali v večjem številu.

Konsumenti se boje predvsem dveh stvari: prvič, da bo zmanjkalo blaga, in drugič, da se bo blago tako podražilo, da ga konsument s povprečnimi dohodki sploh ne bo mogel več kupiti. Prva bojazen konsumentov v naši bogati državi sploh ne bi smela obstojati, dočim bi drugo bojazen glede povišanja cen s primernimi ukrepi tudi prav tako lahko temeljito odstranili.

V pogledu prehrane se danes sučejo vprašanja predvsem okrog moke, masti, olja, krompirja, koruze in drv. Če bi bila aprovizacija za te vrste blaga urejena in da bi bilo dovolj blaga in po primerni ceni na razpolago, bi bile odstranjene že glavne težave, ki predvsem vznemirjajo konsumente.

Res je, da je letos nekoliko slabša letina pšenice kot druga leta. S tem pa še ni rečeno, da nismo pridelali toliko pšenice, da z lahko pokrijemo vso domačo porabo. Za pšenico je določena visoka maksimalna cena 300 din za 100 kg. Producenti bodo pri tej ceni lahko veliko zaslužili. Prihajajo pa poročila, da producenti nočejo prodajati pšenice po maksimalni ceni in upajo, da se bo maksimalna cena še zvišala. Lansko leto je Slovenija plačala za uvoženo pšenico in moko 250 milijonov din. Po novi maksimalni ceni bo letos plačala Slovenija za isto množino uvožene pšenice in moke 600 milijonov din. To se pravi, da bo Slovenija samo za pšenico in moko morala plačati 350 milijonov din več kakor lansko leto. Strašna je nova obremenitev konsumentov v Sloveniji in je več kot nemogoče pričakovati, da bi se lahko iztisnile še višje cene za pšenico in moko. Nasprotno, zahteva bi morala biti postavljena, da se vsaj cena za enotno moko znatno zniža in s tem tudi odkupna cena za pšenico.

Cene za prašiče so se pričele dvigati tako, ker so producenti trdili, da se je podražila koruza. Prav letos se pa obeta zelo dobra letina koruze in bi morala biti temu odgovarjajoče tudi cena za koruzo nizka in vsaj ne višja kakor lansko leto. Zato ni nobenega utemeljenega vzroka, da se prašiči dnevno draže in da je s tem tudi mast dražja. Tudi blaga je dovolj na razpolago, saj se celo izvažajo!

Potrošnja olja se ocenjuje v vsej državi na 1800 vagonov. Dokazano je, da se ta potrošnja olja lahko pokrije z domačo produkcijo. Računa se, da samo od letošnje produkcije oljaric lahko dobimo več kot 2000 va-

gonov olja. Kako je sedaj mogoče, da olja sploh ni več na trgu, ali se pa prodaja po 30 do 50 in celo več dinarjev za liter. Špekulanti skrivajo zaloge olja, kot skrivajo zaloge moke in masti, ker pričakujejo višje cene in s tem velikanske dobičke.

Krompirja smo v Sloveniji pridelali dovolj in ga je kljub temu malo na trgu. Za krompir se zahteva po dva dinarja za kilogram. Kot za žito, bi morali tudi za krompir maksimalirati cene in predpisati rekvizicijo. Če se naši agrarni krogi razburjajo nad vojvodinskimi špekulanti, da so postavili previsoke cene za pšenico, potem velja isti očitki za naše producente, ki so postavili za krompir nezaslišne cene.

Vse zabavljanje nad druginjo pa bo ostalo brez koristi, če ne bodo takoj sledili temu odgovarjajoči najstrožji in temeljiti ukrepi. Ni dovolj, da imamo maksimalne cene pri producentu samo za žito. Maksimalne cene se morajo pri producentu predpisati za vsa najvažnejša živila. Obenem mora biti predvidena tudi za vsa ta živila pravica rekvizicije. Nakupne organizacije, ki bi imele nalogo prevzeti od producentov blago, morajo biti v javnih rokah s sodelovanjem konsumentov. Prodajna organizacija mora biti predvsem v rokah občin in javnih aprovizacij. Kar bi pa bilo prodajne organizacije v rokah privatne trgovine, bi morala biti pod javnim nadzorom. Za večje obrate bi morale biti predpisane obratne aprovizacije, pri katerih naj bi poleg delodajalcev sodelovali tudi zastopniki delavstva in nameščencev.

Dokler ne bodo nakupne in prodajne organizacije izvedene, je dolžnost javnih uprav, predvsem občin, da takoj ustanove aprovizacije, ki bi postavile na trg ceneno blago in tako vplivale na izravnano cen. Marsikateri nenaadni in neopravičeni skok cen bi se že danes lahko preprečil, če bi občine vsaj v večjih mestih izročile v prodajo blago, ki so ga v večjih množinah in zato tudi ceneje kupile. Trenotna izguba bi se stokrat poplačala s tem, da bi se ustavil val druginje in obvarovalo konsumente izdatkov, ki gredo v milijone.

Popolnoma je tudi zanemarjena akcija, da bi se z znižano voznino omogočilo oddaljenejšim konzumentom, da postavijo blago na trg. Tudi cene tega blaga bi dobro vplivale na ostale cene in izpodbil bi se monopol posameznih krajev, ki ga imajo danes z dobavami blaga za mesta in druge večje kraje.

Slišali smo, da so se nekatera mesta že odločila, da v večjem obsegu poskrbe za prehrano prebivalstva. Beograjska občina je kupila veliko moderno pekarno, kjer bo pričela prihodnje dni z peko cenenejšega ljudskega kruha. Poleg tega je nakupila velike množine pšenice. Zagrebška mestna občina je določila 30 milijonov din za nakup živil in drv. Odprla bo deset javnih kuhinj, kjer bo dobivalo hrano 4.000 ljudi, deloma zastoj, deloma pa po nizki ceni. Da pokrije stroške za prehrano prebivalstva, so uvedene v Zagrebu posebne socialne davščine na velike dohodke, na potrošnja v gostilnah preko 22. ure in na plese in veselice.

Kdaj se bodo naše občine zganile? Z ozirom na to, da je Slovenija v produkciji živil pasivna pokrajina in da smo najbolj industrializirana pokrajina, bi morali celo prednjačiti drugim pokrajinam v državi. Vsaj so pri nas socialne potrebe mnogo večje, kot drugje. Ali se ne zavedamo dolžnosti, ki jih imamo napram delovnemu ljudstvu?

Nadurno delo

Delo v obrtnih podjetjih traja obče po 10 ur na dan. Ako dela delavec več kakor 10 ur bodisi podnevu ali ponoči, mora dobiti po zakonu o zaščiti delavcev 50% pribitka na normalno plačo. Aka znaša mezda za navadno uro 4 din, se mu mora plačati za nadurno 6 din. Ta določba je prisilnega značaja, to se pravi, da se delavec tej pravici niti odpovedati ne more. Če se n. pr. delodajalec pogodi z delojemalcem, da bo tudi nadurno delo opravljal za normalno mezdo, je taka pogodba nična, delojemalec pa kljub taki pogodbi lahko zahteva od delodajalca plačo za opravljeno nadurno delo v višini 50% poviška in sicer za 3 leta nazaj. Če bi delavec iztoževal odškodnino za nadurno delo za čas več kot 3 leta nazaj, bi tožbo izgubil brez nadaljnega glede onega zahtevka, ki bi ga stavlil oziroma zahteval za več kakor 3 leta nazaj. Zakonita določila se sicer s kolektivno pogodbo lahko spremenijo, toda samo v prid delavcu, nikakor pa ne v njegovo kvar. Tako določa kolektivna pogodba za delavstvo v gradbeni stroki 100% povišek za nadurno delo ponoči.

Delavci mnogokrat zahtevajo plačilo za nadurno delo potom sodišč. A take pravde so zelo komplicirane ne toliko s pravne stališča, ampak zato, ker je dokazovanje zelo težavno. Delodajalec se postavi na komodno stališče in pravi, da je vse v redu plačal in da delavec nikoli ni zahteval odškodnine itd. Delavec pa mora dokazati število nadur. To pa je zopet težavno, ker mnogokrat nima točnih zapiskov ali so zamazani, strgani, nečitljivi, radirani, skratka nezanesljivi. To je tudi razumljivo. Delavec nima na obratovališču primernih prostorov niti beležnice kamor bi vpisoval nadure. Mnogokrat je po napornem delu utrujen, vsled česar ne napravi oziroma sestavi podatkov. Večinoma delavstva s tako tožbo iz prej navedenih vzrokov propade popolnoma ali vsaj delno.

Delavstvo opozarjamo naj bo pri zapisovanju nadur nad vse točno v izogib izgube na tožbenem zahtevku.

Poziv stavbinskim delavcem

Iz vrst stavbinskega delavstva prihajajo pritožbe, češ da večina podjetij krši kolektivno pogodbo z neplačevanjem nadur, s kršitvijo §-a 219 obrtnega zakona, ki govori o bolniškem tednu in drugo.

Prizadeto delavstvo prosimo naj nas ponovno o teh prekršitvah informira, na kar se bomo zopet obrnili na stavbna podjetja in zahtevali od njih točno upoštevanje kolektivnih pogojev in obstoječih predpisov.

Nove minimalne mezde

Izšla je uredba, s katero se zviša osnovna minimalna mezda za nekvalificirane delavce od 2 din na 4 din. Ker se lahko zviša osnovna minimalna mezda za 50%, lahko pričakujejo delavci, da bo največja minimalna mezda znašala v nekaterih banovinah za nekvalificirane delavce tudi 6 din za uro. Dosedaj so znašale minimalne mezde za nekvalificirane delavce v dravski banovini od 1.50 do 3 din. Po novi uredbi bodo predvidoma znašale v dravski banovini minimalne mezde za nekvalificirane delavce od 3.60 do 6 din na uro.

O priliki objave uredbe o izpremembah in dopolnitvah uredbe za določevanje minimalnih mezd, o spravniških poskusih in o arbitraži, je bil objavljen komunik, ki med drugim ugotavlja, da si je vlada zastavila nalogo, da izboljša gospodarski položaj delavcev, ki po njenem mnenju predstavljajo enega najvažnejših čimlcev narodnega gospodarstva. Držec se tega programa in upoštevajoč izpremenjene gospodarske razmere je vlada na predlog ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje predpisala uredbo o izpremembah in dopolnitvah uredbe za določevanje minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, spravniških poskusih in o arbitraži. Znano je, da je uredba, ki pomeni pomembno pridobitev naše socialne zakonodaje, objavljena leta 1937. Najvažnejša izprememba v tej uredbi obstoji v povišanju temeljne mezde za pomožno osebje od 2 do 4 din za delovno uro. Temeljna mezda služi kot baza za določevanje minimalnih mezd za pomožno osebje. Na temelju osnovne mezde bodo pristojni bani oziroma uprava mesta Beograda, določevali minimalne mezde za svoje področje. Za nekvalificirane delavce se lahko mezde določijo v mejah 10% pod osnovno mezdo in 50% iznad osnovne mezde. Po členu 2. točka 2. uredbi se lahko za kvalificirano delavstvo, ki je zaposleno v podjetjih, naštetih v čl. 32. uredbi, določijo minimalne mezde tudi višje od temeljne mezde.

Ostale izpremembe se tičejo rokov, v katerih stopijo v veljavo izpremenjene minimalne mezde kakor tudi izpremenjena temeljna mezda v smislu odst. 3. čl. 1. te uredbe. V tem predpisu gre za temeljno mezdo, katero v primeru izpremenitve gospodarskih razmer predpiše minister za socialno politiko in ljudsko zdravje po odobritvi ministrskega sveta. Tako predpisana nova temeljna mezda stopi

v veljavo 15 dni po objavljenju, medtem ko je veljal dozdaj rok 60 dni. Po izpremenjenem predpisu odst. 1. čl. 6. uredbe veljajo minimalne mezde, ki se prvič določijo v smislu uredbe, od dne njihove objavitve v Službenih novinah oziroma v Službenih novinah banske uprave, in sicer vse dotlej, dokler jih pristojne oblasti ne spremene. Novodoločene minimalne mezde stopijo v veljavo po spremenjenem predpisu čl. 6. 15 dni po objavitvi ter veljajo do njihove izpremembe. Ta določila so bila potrebna zaradi čim hitrejšje prilagoditve višine od temeljne minimalne mezde gospodarskim razmeram, ki se danes naglo spreminjajo.

K novim minimalnim mezdami bi še pripomnili to-le:

Nove minimalne mezde bodo gotovo znatno izboljšale položaj delavcev in to ne samo nekvalificiranih, ampak tudi kvalificiranih delavcev. Z višjimi mezdami za nekvalificirane delavce, se bodo morale tudi za kvalificirane delavce avtomatično dvigniti mezde. Seveda bi bilo zvišanih minimalnih mezd delavstvo bolj veselo, če bi živelo v normalnih gospodarskih prilikah. V tem slučaju bi se z zvišanimi minimalnimi mezdami na splošno dvignil standard delavstva. Lanes se zvišanjem minimalnih mezd to ne bo zgodilo. Zvišane minimalne mezde bodo sicer do neke meje lahko služile za pokritje večjih izdatkov, ki jih ima delavec vsled velikega porasta draginje. Delavstvo bo pa moralo še naprej zahtevati povišanje mezd tudi iz naslova draginje, da bo tako vsaj nekoliko lahko doseglo izrednim izdatkom, ki jih ima za najnujnejše življenske potrebe.

Pri tej priliki ni odveč, če znova poudarimo, da vse zvišanje mezd ne bo dosti pomagalo, če se ne bo ustavil val draginje. Stara izkušnja uči, čim večja draginja, tem višje mezde in zopet čim večje mezde, tem večja draginja. Če se enkrat začne proces izjemnega zviševanja mezd v zvezi z draginjo in obratno, ni videti nobenega konca, kdaj se bo ustavilo nezdravo tekmovanje cen in mezd. Nujno gremo v inflacijo, ki bo predvsem najtežje zadela konsumente in delavce. Zato je nujna naloga, da ustavimo val draginje, kar je pri nas zaenkrat še izvedljivo, ker s primerno organizacijo aprovacije lahko preskrbimo trg z zadostno množino živil.

din, le posamezniki pa morda tudi nekoliko več. Številno družino nikakor ne more vzdrževati čevljar z 35 dinarji dnevno in zato je povsem umevno, da so čevljarski pomočniki neprenehoma želeli, da se jim plače zvišajo in to v času, ko ni nastopila draginja, temveč ko so bile še normalne razmere. Toda tedaj se to čevljarskemu delavstvu ni posrečilo, zgodilo se je baš obratno, da so bili prikrajšani pri deputatnih dajatvah.

Ko pa je nastopila jeseni 1939 draginja, ki je neprenehoma rasla in rase z dneva v dan, je čevljarsko delavstvo še bolj občutilo pomanjkanje, bedo in revščino zaradi prenizke mezde. Vse akcije, ki jih je delavstvo pokrenilo za zvišanje mezde, pa so rodile prav majhne uspehe, saj so dobili do sedaj vsega skupaj le povprečno 10 odstotkov z ozirom na porast draginje, kajti procentov, ki jih je delavstvo dobilo leta 1938, nikakor ne moremo prištevati k draginjskim dokladam. Draginja pa je po indeksu Narodne banke že v mesecu juniju narasla preko 32 odstotkov. Točno je ugotovljeno torej, da čevljarski delavci še z daleka niso prejeli poviška z ozirom na porast draginje, kakor ga izkazuje indeks Narodne banke. Če pa vzamemo druge indekse, je bil pa porast draginje še veliko večji.

Prav zaradi tega je pisec notice v 33. številki »Nove Prave« povsem upravičeno trdil, da so ostale plače čevljarskega delavstva skoraj da na stari višini, saj so delavci izgubili na deputatnih dajatvah, pridobili pa le 10 odstotkov draginjskih doklad. Povišek, ki so ga delodajalci dali s 1. avgustom, kot ga navajajo v svojem dopisu, pa tedaj še ni bil znan centrali, in še do danes ni dobila razen tega dopisa nikakega uradnega sporočila, čeravno je centrala podpisnica pogodbe. Iz tega sledi, da so čevljarski delavci dobili res par odstotkov; iz dopisa, ki smo ga pa priobčili in ki so ga poslali delodajalci, pa izgleda, na kar opozarjamo vse delavce, da so delodajalci z ozirom na razgovore, ki so jih imeli z zaupniki, dvignili mezdo čevljarskega delavca preko 10 odstotkov. Tako vsaj se bere v dopisu, kajti procentov, ki so jih delavci prejeli leta 1938, nikakor ne moremo šteti v ta povišek. Kljub temu pa ves povišek od leta 1938 do danes nikakor ne odgovarja porastu draginje in je zato resnica, da delavstvo še z daleka ni dobilo primerne poviška. Povsem res pa je, da delodajalci vedno odklanjajo poviške delavstva z raznimi motivacijami in obljubami, katere pa še do danes niso izpolnjene.

Toliko zaenkrat, k stvari pa se še povrne-mo!

Tuji kapital

Francija je imela še pred tremi leti naloženega v naših bankah 1 milijardo dinarjev, Anglija 900 milijonov, Češkoslovaška 700 milijonov, Svica 700 milijonov, Amerika 500 milijonov, Italija 500 milijonov, Avstrija 300 milijonov, Belgija 200 milijonov, Madžarska 200 milijonov, Švedska 100 milijonov, Holandska 70 milijonov, Nemčija 50 milijonov dinarjev. Od 985 industrijskih podjetij in 615 bank se nahaja v rokah in pod kontrolo inozemskega kapitala 305 industrijskih podjetij in 24 velebank. Cela Jugoslavija ima vpišane delniškega kapitala v industrijskih podjetjih 3 in pol milijarde dinarjev. Med temi sta 2 milijardi 300 milijonov dinarjev inozemskega kapitala. Vse te številke nam kažejo, da stoka Jugoslavija še vedno pod bremenom tujega kapitalizma in bo treba za socialno izravnano države še mnogo poguma, spretnosti in samozatajevanja reformatorjev. Tako vidimo na eni strani maloštevilno domačo in tujo klico, ki izkorišča bogastva naše zemlje, na drugi strani pa ubogo zatirano ljudstvo. Skrajni čas je, da bi bilo kmalu drugače.

TOVARIŠ IN PRIJATELJ,

ali si pridobil za „Novo Pravo“ že vsaj enega novega naročnika?

Žirovski čevljarji

Podružnica Narodne strokovne zveze v Žireh nam je poslala dopis, ki so ga podpisali delodajalci čevljarske stroke v Žireh:

»Z ozirom na notico, ki je bila objavljena v listu »Novi Pravdi« št. 33 z dne 15. t. m. pod »Žiri«, prosimo, da opozorite pisca dotične notice, naj resnici na ljubo priobči v naslednji številki »Nove Prave« sledeči po-pravek, ki naj vsebuje spodaj navedene 4 točke in sicer:

1. Ni res, da so plače čevljarskega delavstva ostale skoraj da na stari višini, res pa je, da so podpisana podjetja vedno razumevala težnje svojega delavstva ter mu na njegove vsakokratne zahteve po višjih prejemkih, oziroma draginjskih dokladah šla v mejah mogočnosti na roko.

2. Ni res, da so dobili čevljarski pomočniki doslej le po par odstotkov poviška, nasprotno je pa res, da so bili čevljarskim pomočnikom doslej priznani sledeči poviški:

a) samcem I. kat. 23%, II. kat. 20%.
b) oženjenim z 1 do 2 otroka I. kat. 25%, II. kat. 22%.

c) oženjenim z več kot 2 otrokoma I. kat. 28%, II. kat. 25%.

3. Ni res, da so delodajalci pri prejšnjih pogajanjih samo obljubljali rešiti vprašanje draginjskih poviškov v momentu, ko se bodo povišale plače državnim uslužbencem, res pa je, da so delodajalci dano obljubo izpolnili ter svojemu delavstvu ponovno zvišali draginjske doklade že s 1. avgustom 1940., dasiravno dobijo državni nameščenci dra-

ginjski povišek šele s 1. septembrom 1940.

4. Ni res da, delavstvo niti do sedaj ni prejelo poviška, ki bi odgovarjal vsaj deloma porastu draginje, nasprotno je pa res, da je delavstvo doslej že prejelo take poviške, ki vsaj delno odgovarjajo porastu draginje.

Dopis smo priobčili v celoti, četudi bi ga ne bilo treba, to pa zaradi tega, da bomo vsaj vsi lahko spoznali, da se pisec, ki je pisal gori omenjeni članek, ni pregrešil proti ničemu ter je podal stvarno sliko dejanskega položaja čevljarskega delavstva.

Vsem bo še dobro v spominu stavka iz leta 1938, ki se je zaključila z delnim uspehom. Takrat je dobilo delavstvo v 1. skupini 8%, v 2. pa 5% poviška in to z ozirom na slabe zasluzke. Ko pa je nastopila neugodna situacija konec leta 1938 in začetek leta 1939 za delodajalce in ko je bilo delavstvo tako rekoč brez posla, so delodajalci odpovedali kolektivno pogodbo z namenom, da se uredi nova kolektivna pogodba po njihovih vidikih. Tako je res prišlo do podpisa nove kolektivne pogodbe 22. julija 1939. Pogajanja so bila zelo težavna, saj so se vlekla kar celih 6 mesecev. Delavstvo pa je s podpisom nove kolektivne pogodbe utrpelo veliko škodo. Deputatne dajatve so delodajalci skrčili tako, da je delavstvo zgubilo, če bi to razdelili periodično na posamezne mesece, kar par odstotkov. Položaj čevljarskega delavstva je splošno znan kot zelo mizeren, saj z 12 urnim delom zaslužijo od 30 do 42

Politični pregled

Sredi preteklega tedna so bili v Rumuniji veliki nemiri. Nastali so zaradi hudega udara, ki je zadel Rumunijo spriču odstopa velikega dela Transilvanije Madžarom. Zavaljo teh nemirov je morala odstopiti dozdašnja Gigurtova vlada in je

novi rumunski vlado sestavil general Antonescu, ki je znan prijatelj Železne garde.

General Antonescu je začel takoj delati red v državi. Dosegel je ukinjenje ustave in razpust obeh zbornic ter hoče rumunsko zunanjo politiko nasloniti na os Rim-Berlin. Kot diktator je Antonescu s svojim nastopom že toliko uspel, da je v Rumuniji zdaj v glavnem mirno. Mnogo ljudi je bilo aretiranih. Pretekli teden je eden izmed voditeljev Železne garde, Horeon Sima,

izvršil napad na kralja Karola, ki je kmalu nato odstopil

in prepustil prestol svojemu sinu Mihaelu, ki je bil razglašen za kralja. Mladi kralj šteje še 19 let. Vesti iz Bukarešte pravijo, da ljudstvo mladega kralja navdušeno pozdravlja.

Iz Bukarešte poročajo, da je

izdal rumunski diktator Antonescu vrsto strogih zakonov in uredb,

s katerimi hoče utrditi svoj položaj. Tako določa neka uredba, da morajo vsi bivši predsedniki vlade in tajniki v ministrstvih, ki so upravljali državo v zadnjih desetih letih, upravičiti svoje imovinsko stanje pred posebno komisijo pri predsedništvu vlade. Posebna uredba odpravlja znake in uniforme bivše državne stranke kakor tudi raznovrstne vojaške uniforme. Za bodoče se uvaja enotna uniforma za vse vrste orožja. Izvršen bo pregled vseh sodnih razprav v zadnjih osmih letih in preiskava proti vsem sodnikom in državnim tožilcem, ki so vodili te razprave. Med razpravami, ki so se vodile v zadnjih osmih letih, se smatra kot najpomembnejši sodna razprava proti polkovniku Prekupu in njegovim tovarišem l. 1934. in razprava proti pokojnemu vodji Železne garde Corneliju Codreanu l. 1938. Odpravljani so posebni vlaki za ministre. Nadaljnja uredba odpravlja rumunska veleposlaništva v tujini. Rumunija je imela doslej veleposlaništva v Franciji, Turčiji, Jugoslaviji, Grčiji, Poljski in v Vatikanu. Vsa ta veleposlaništva razen pri poljski vladi, ki je prenehalo poslovati, se spreminjajo v poslaništva. Te ukrepe smatrajo za znak varčevanja in pa za posledico nove rumunske zunanje politike.

Moskovski radio poroča,

da je znane rumunsko-sovjetske obmejne spore prejšnji mesec povzročil kralj Karol osebno.

Po njegovem nalogu je več rumunskih tolp, pa tudi oddelkov redne vojske s težkim orožjem vpadlo na sovjetsko ozemlje. Kralj Karol je hotel na ta način brzkone zbuditi vtis, da ogroža Rusija Rumunijo. S tem naj bi bilo pripravljeno primerno razpoloženje za madžarsko-rumunske razgovore, ki so se tedaj začeli. Prav tako je hotel kralj Karol s temi vpadi doseči, da bi Nemčija in Italija jamčili rumunske meje. Razen tega je hotel skaliti nemško-ruske odnose in zbuditi nezaupanje med obema državama. Moskovski radio pravi dalje, da vodi zdajšnja rumunska vlada generala Antonesca povsem drugo politiko in da so vsi krivci rusko-rumunskih obmejnih sporov že zaprti.

V soboto, nedeljo, ponedeljek in torek so bili izvršeni

doslej najsilnejši napadi nemških bombnikov na London in nekatera druga angleška mesta.

Nemške bombe so povzročile velika razdejavanja zlasti v Londonu, kjer je bilo porušeno mnogo zgradb. Nemške bombe so terjale tudi številne mrtve in ranjene. Razen tega so Nemci začeli streljati v Anglijo z daljnostrelnimi topovi, postavljenimi na francoski obali. Angleški topovi so jim odgovarjali. Angleška poročila navajajo, da so

med bombardiranjem zbili vrsto nemških letal na tla. Povečane nemške bombniške napade na Anglijo smatrajo kot pripravo za glavni nemški napad na Anglijo. Glede na te napade so zagrozili v Angliji, da jih bodo Nemcem vrnilli.

Na drugi strani pa so

tudi angleška letala napadala nemške kraje.

Bombardirala so Berlin in napravila veliko škodo. V Hamburgu so izvršila napad na pristaniške naprave in ladjedelnice. Kakor pišejo ameriški listi, je Berlin tokrat doživel najhujši angleški letalski napad.

V soboto je bil

podpisan sporazum med bolgarskim in rumunskim odposlanstvom v Crajovi o odstopitvi južne Dobrudže Bolgariji.

Pogodba določa, da bodo rumunska oblastva izpraznila Dobrudžo od 15. do 20. septembra, bolgarska oblastva pa bodo začela prevzemati upravo 16. septembra. Bolgarska vojska bo vkorakala v Dobrudžo 20. septembra in bo počasi zasedla deželo. Zasedba bo končana do 30. septembra. Tudi glede denarne odškodnine je bil dosežen sporazum. Bolgarija mora plačati Rumuniji odškodnino v višini milijarde lejev. Ker pa ima Bolgarija nasproti Rumuniji še neke terjatve, bo zahtevana odškodnina vknjižena kot poravnana. Glede narodnih manjšin določa pogodba, da se bo iz južne Dobrudže prisilno izselilo okrog 100 tisoč Rumunov, iz severne Dobrudže pa okrog 45.000 Bolgarov. — Južna Dobrudža je bolgarska dežela, a hkrati tudi nujno potrebna Bolgariji kot žitnica. Rumunska javnost se je tega tako zavedala, da ni protestirala proti odstopu, medtem ko je zaradi odstopa severne Transilvanije Madžarski nastala med ljudmi pravcata revolucija.

Iz Moskve poročajo, da

se je bolgarski poslanik v Moskvi zahvalil predsedniku sveta sovjetskih komisarjev Molotovu za pomoč glede južne Dobrudže.

ki jo je Bolgarija brez večjega odpora dobila od Rumunije. Molotov je izrazil poslaniku Stamenovu svoje zadovoljstvo nad zahvalnim sporočilom.

Iz Washingtona poročajo.

Največji vojni proračun v zgodovini Zedinjenih držav v znesku 5 milijard 251.480.000 dolarjev je dobil te dni s podpisom predsednika Roosevelta zakonsko moč.

Za oborožitev vojske na kopnem je določen znesek treh milijard dolarjev, ki jih mora kongres še posebej odobriti. S tem zakonom so proračunska sredstva razdeljena za popolno oborožitev 1.200.000 mož, za nabavo rezervnih tankov, topov in municije, za opremo nadaljnjih 800.000 mož, za nabavo 14.439 vojaških letal in 4028 vodnih letal. Nadaljne vsote so določene za ojačenje vojne mornarice, ki je razdeljena na dva dela, atlantsko in pacifiško. Mornariško ministrstvo je izdalo naročila za gradbo 201 nove vojne ladje. S tem se bo število ameriških vojnih ladij povečalo na 650. Naposled določa ta zakon 472 milijonov dolarjev za nove naprave v zasebni in državni vojni industriji.

Predsednik poljske vlade v begunstvu, ki ima svoj sedež v Londonu, general Sikorski, je imel ob priliki prve obletnice nastanka vojne po radiu govor, v katerem je med drugim dal tudi

nekaj podatkov o vojni med Nemčijo in Poljsko.

General Sikorski je v svojem govoru navedel, da je štela nemška napadalna vojska 37 divizij, med katerimi je bilo 16 oklopnih in motoriziranih. Nemška vojska je razpolagala z več tisoč tanki, katerim je utiralo pot več tisoč letal. Proti nemški sili je Poljska mogla postaviti samo 30 divizij, med katerimi niti ena ni bila oklopna ali motorizirana. Imeli so samo 600 letal in 200 tankov. Vsak poljski vojak se je moral boriti proti štirim nemškim, vsak poljski tank je imel

proti sebi 20 nemških tankov. Na podlagi podatkov, ki so seveda le približni, so Nemci v treh tednih vojne na Poljskem izgubili okroglo 100.000 mrtvih in 200.000 ranjenih. V bojih so Nemci po navedbah generala Sikorskega izgubili 1000 letal in prav toliko tankov. General Sikorski je govor zaključil z ugotovitvijo, da nemška oborožena sila v vsem razvoju vojne ni nikjer naletela na takšen odpor, kakor na Poljskem, dokler se nista spopadli nemška in angleška oborožena sila.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: na sejmu v Kranju: voli in telice I. vrste po 9, II. po 7.75, III. po 6.50, krave I. po 8.25, II. po 7.25, III. po 6.2, teleta I. po 9.25, II. po 7.75 din; na sejmu v Ljubljani: voli po 7 do 9, krave po 4 do 7.75, teleta po 7 do 9 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Kranju: špeharji po 16.50, pršutarji po 13.50 do 14.50, v Lendavi: špeharji po 13 do 14, pršutarji po 11 do 12 din.

KRMA. V Kranju: lucerna 160, seno 125 do 150, slama 75, v Lendavi: lucerna 150 din za 100 kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 36 do 40, oprana 40 do 45 din za kg.

SIROVE KOŽE: V Kranju: goveje 14 do 15, telečje 20, svinjske 8 do 10, v Lendavi: goveje 10 do 12 din za kg.

KROMPIR. V Kranju 175 do 200, v Ljubljani 200 do 250 din za 100 kg.

DRVA. V Kranju (trda) 140 do 150 din, v Lendavi (trda) 140 do 150 za kubične meter.

SADJE. V Kranju: 3 do 10 din, hruške 4 do 14 din, v Ljubljani: jabolka 3 do 6 din, češplje 6 do 8, grozdje 10 do 16, hruške in breskve 10 do 20 din za kg.

JAJCA. Cene naraščajo. V Kranju so jajca po 1.25 do 1.50 din za kg. V Ljubljani so cene še višje, saj dobiš za 10 din šest do največ osem jajc.

VINO. Okoli Lendave se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 6 do 7, finejše sortirano po 8 do 10 din liter.

ZABELA. V Kranju: svinjska mast 25, sveža slanina 22 do 24, v Lendavi: svinjska mast 22 do 24, slanina 20 do 22 din za kg.

MED. V Kranju 24 do 26, v Lendavi 22 do 24 din kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 9. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaji, druge številke v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 178.27 do 181.47 (za 220.46 do 223.66) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.08 do 10.18 (za 12.46 do 12.56) din;

Nemška klirinška marka je bila po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala po okoli 447 din.

Sejmi

16. septembra: Zdole - Pleterje, Braslovče, Vinica, Črensovci, St. Lenart pri Laškem, Rakek, Pameče pri St. Janžu poleg Dravograda, Šmarje pri Jelšah;

17. septembra: Kapele pri Brežicah.

20. septembra: Sv. Lenart-Zabukovje, Dobrovnik, Strigova, Nadlesk, St. Vid pri Grobelnem;

21. septembra: Podsreda, Zgornji Tuhinj, Ribnica pri Kočevju, Mokronog, Laško, Dravograd, Ložnica pri Velenju.

Drobne vesti

= Vprašanje preskrbe naše industrije z bombažem. Odbor za nabavo bombaža je preučil možnosti nabave bombaža iz Turčije, Egipta in Rusije. Glede Turčije je bila že sklenjena pogodba o nabavi 3.000 ton bombaža in zdaj se vrše pogajanja, da bi se povečale dobavi iz Turčije do 8.000 ton. Verjetno je, da se bodo uspešno končala tudi nova pogajanja s Turčijo. S Sovjetsko zvezo so

začno pogajanja ta teden. Tako bi bila naša industrija preskrbljena z bombažem, kar je tudi že skrajni čas. Zanimivo bi pa vendarle bilo vedeti, zakaj se z Rusijo še nismo mogli dogovoriti glede dobave bombaža.

Bombaža bi lahko pridelali doma dovolj. Strokovnjaki predlagajo, naj bi pri nas z vsemi sredstvi pospeševali gojitev bombaža, ki je tako neogibno potrebna sirovina naši tkaninski industriji. Prav zaradi pomanjkanja bombaža tkaninska industrija zdaj omejuje obrate. Gojitev bombaža pri nas je zadnja leta zelo malo napredovala, saj je bilo l. 1921. 1500 ha površine zasajeno z bombažem, lani pa okrog 6000 ha. Naša soseda Bolgarija je imela v istih letih takele številke: 4000 ha nasproti 60.000 ha danes. Grčija ima danes okrog 80.000 ha zasajeno z bombažem, Rumunija pa okrog 2.500.000 ha. Po računih strokovnjakov je pri nas možno najmanj na 30.000 ha posaditi bombaž. Podobno bi se dalo pri nas narediti tudi z rejo ovc, da bi dobili večino potrebne volne doma.

Dobil se bo sladkor za prehrano čebel. Minister za finance je podpisal odlok, da se raznim čebelarjem združenjem izjemno more dati dovoljenje za nakup sladkorja brez državne trošarine za prehrano čebel, in sicer po največ pet kilogramov za vsak panj živih čebel. Dovoljenje za zveze in društva bodo izdajala pristojna finančna oblastva v Zagrebu in Beogradu, zveze in društva pa se bodo morala obvezati, da bodo sladkor v določenih količinah oddajala samo tistim čebelarjem, za katerih kraje so pristojni okrajni kmetijski referenti izjavili, da je sladkor potreben za prehrano čebel. Podrobnosti lahko izve vsak čebelar v svojem združenju.

Novice

Kraljeva zahvala. Nj. Vel. kralj Peter II. je dobil na svoj rojstni dan številne čestitke iz države in tujine, v katerih so bile izražene želje za dolgo življenje in srečo. Pisarna Nj. Vel. kralja izraža zahvalo vsem, ki so izrazili čestitke in vsem, ki so se vpisali v dvorne knjige.

Minister za telesno vzgojo se je vrnil iz Nemčije. Minister za telesno vzgojo ljudstva Dušan Pantić se je deset dni mudil v Nemčiji in obiskal razne kraje, med njimi Berlin, Düsseldorf in Dunaj. Ogle dal si je v

glavnem naprave za telesno kulturo v Nemčiji, kjer imajo to panogo najbolj razvito in najboljše urejeno. Minister se je z Dunaja, kjer si je ogledal tudi velesesjem, vrnil z letalom v Beograd.

Živković in Banjanin v Bosni-Hercegovini. Predsednik Jugoslovenske nacionalne stranke g. Peter Živković je prispel te dni v spremstvu s prvim podpredsednikom stranke g. Jovanom Banjaninom v Tuzlo. Sestal se je s tamošnjimi predstavniki stranke in jim poročal o političnem položaju. Predsednik Živković je naslednje dni obiskal vrsto strankinih organizacij v Bosni in Hercegovini.

Petindvajsetletnica Endlicherjeve smrti. T dni se je poklonilo na grobu predvojnega voditelja jugoslovenske mladine med Slovenci Ivana Endlicherja odposlanstvo stareškega društva »Preporoda« in položilo na grob šop rdečih rož z državno trobojnico. Tako je bilo tiho proslavljena 25letnica dne, ko je izdihnil Ivan Endlicher, ki je gorel samo za jugoslovensko misel in za osvoboditev Slovencev izpod tujega jarma. Pokojni Endlicher je bil žrtev avstrijskega gospodstva, proti kateremu se je boril z vsem žarom svoje mlade revolucionarne duše. Bil je duša »Preporoda« in vsega z njim združenega gibanja. Bil je med prvimi aretiranci ob nastanku svetovne vojne leta 1914. in ni zapustil več živ jetniških zidov. Sprva je bil obsojen na sedem mesecev ječe. Pozneje je bil ponovno obtožen in odvedli so ga v Gradec, kjer je v jetnišnici umrl 5. septembra 1915. Leta 1923. je bilo njegovo truplo prepeljano v osvobojeno domovino, kjer mu je narod v Ljubljani priredil svečan pogreb. Njegov grob je danes med grobovi velikih mož na Navju pri Sv. Krištofu.

Tri nove realne gimnazije v Sloveniji. S kraljevim ukazom je na predlog prosvetnega ministra za novo šolsko leto odprta popolna četrt realna gimnazija v Ljubljani. Prav tako sta odprti popolna realna gimnazija v Murski Soboti in v Celju.

Dopolnitve v uredbi o najnižjih mezdah. Vlada je na predlog ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje predpisala uredbo o izpremembi in dopolnitvah uredbe za določanje najnižjih mezd, sklepanje kolektivnih pogodb, pravne poskuse in rzsodišča. Znano je, da je zadevna uredba objavljena leta 1937. Najvažnejša izprememba v tej uredbi je v povišanju osnovne mezde za pomožno osebje od 2 do 4 din za delovno uro.

Osnovna mezda služi kot podlaga za določanje najnižjih mezd za pomožno osebje. Na podlagi osnovne mezde bodo pristojni bani, odnosno uprava mesta Beograda določevali najnižje mezde za svoja področja.

Preskrba hrane za Hrvatsko. Na Hrvatskem odločno rešujejo vprašanje prehrane. Zagrebška občina je ustanovila poseben odbor za prehrano, ki ima nalogo, zagotoviti živila Zagrebu. Poleg tega je bil ustanovljen banovinski odbor za prehrano vse Hrvatske. Banovinski odbor bo posloval preko Pogoda (hrvatskega Prizada), ki je že nakupil 1200 vagonov pšenične moke in jo razpošilja v razna mesta, kjer je zavladalo pomanjkanje moke.

Zahteva po enakih pravicah učiteljev in učiteljic. V Beogradu se je ustanovil delovni odbor učiteljic z nalogo izposlovati za učiteljice enake pravice, kakor jih imajo učitelji, ker so tudi dolžnosti obojih enake. Odbor je razposlal vsem učiteljem razglas, naj podpro njegovo prizadevanje. Načelnik za ljudske šole v prosvetnem ministrstvu Lojanica je sprejel odposlanstvo učiteljic, ki mu je pojasnilo položaj učiteljic in navedlo primere njihovega zapostavljanja. Načelnik je obljubil, da bo na odločujočem mestu izčrpno tolmačil želje učiteljic.

Vojvodinci zadržujejo žito. Novosadski »Dan« poroča, da so začeli pridelovalci v Vojvodini kopičiti žito in da nihče ne misli na njegovo prodajo. Premožnejši posestniki kupujejo na debelo pšenico od siromašnih in jo zbirajo v svojih kaščah, ker je med njimi razširjeno prepričanje, da se bo cena pšenice dvignila še do 500 din za 100 kg. »Dan« navaja, da so te špekulacije toliko bolj olajšane, ker je bilo plačanje zemljiškega davka odgodeno od 1. avgusta na 1. november in torej pridelovalci lažje čakajo s prodajo.

Drva spet smejo iz Hrvatske v Vojvodino. V zadevi prepovedi izvoza drv iz banovine Hrvatske, ki je povzročila v Vojvodini hudo stisko za kurivo, zdaj službeno objavljajo, da je zagrebška banska oblast odobrila, da smejo gozdna podjetja do 50 odstotkov svojih zalog izvažati izven banovine Hrvatske.

Drugi belokrajnski praznik je lepo uspel. Drugi belokrajnski praznik v Metliki je zelo lepo uspel. Ljudje so prišli z vseh strani in se jih je popoldne zbralo na slavnostnem prostoru na tisoče. Belokranjski praznik so otvorili Črnomeljci, ki so nam pokazali zelenega Jurija in kolo-most. Sledile so jim skupine Adlešiči, Bojanci, Dragatuš, Pred-

F. Gobey:

Umor na plesu

»Ne. V loži, ki jo je bil naš klub najel, sem dobil prijatelja Lolifa. Nisva opazovala ničesar drugega kakor črno-belega domina, ki je sedel v loži nama nasproti.«

»Kdo pa je ta Lolif?«

»Čudak, ki misli, da je rojen za detektiva. Toliko je pripovedoval in sanjaril o tem dominu, da sem ga naposled pustil samega. Potem sem srečal tovariša Nointela, ki mi je odkril, da se za tem dominom menda skriva Julija.«

»Kje stanuje Nointel?«

»Ulica Anjou, številka 25. Toda, prosim te, zakaj...«

»Pripoveduj dalje.« je dejal gospod Darcy, ko si je zapisal Nointelov naslov.

»Končal sem. Ko sem namreč zvedel, kdo je domino, sem izginil domov, da se z Julijo ne bi srečal.«

Gospod Roger Darcy je zapisal nekaj imen na majhne tiskovine. Obraz se mu je medtem razvedril in vprašal je nečaka:

»Ali še zmerom tako hrepeniš po sodniškem poklicu?«

»Še zmerom. Ali mi mar utegne škoditi Goliminova zadeva?«

»Do včeraj sem mislil, da mi ne bo treba tudi tebe zaplesti v sodno preiskavo. Danes pa se je položaj žal izpremenil.«

»Stric! Kaj pa pomeni vse to?«

»Tako je boš zvedel,« je dejal sodnik in začel preobračati akte.

Gaston je stopil k njemu in iznenada vzkliknil:

»Kako pa je to prišlo k tebi?«

»To bodalo?«

»Da, v pahljači. Eno samo tako bodalo je v Parizu.«

Gospod Roger Darcy je planil kvišku, kakor bi ga bila kača pičila, in pridušeno rekel:

»Ali veš, čigava je ta pahljača?«

»Kako ne bi vedel! Snoči sem jo imel v rokah. Lastnico poznate tudi vi.«

»Kdo je? Povej!«

»Gospodična Lesterelova!«

»To trdiš ti?« je vzkliknil sodnik.

»Trdim, ker dobro vem. Imela je pahljačo snoči pri gospej Cambryjevi. Vem celo, kdo ji jo je podaril.«

»Kdo?«

»Njen svak, pomorski kapitan, ki se je te dni vrnil z Japonskega.«

»Njegovo ime? Njegovo stanovanje? Hitro!« je vzkliknil sodnik.

»Crozon se piše in v ulici Caumartin stanuje. Toda, dragi stric, ne razumem, zakaj ste tako izpremenjeni. Vsaka moja beseda vas izpremeni... kar ne vem, ali sem pri pravi pameti! Morda pa ta pahljača le ni last gospodične Lesterelove? Dovolite, da si jo bolje ogledam.«

Gaston jo je vzel v roke in odločno rekel:

»Njena je... Samo to bodalo... snoči se mi je zdelo kakor novo, zdaj pa je kakor zarjavelo.«

»To je kri!« je vzkliknil sodnik in premeril nečaka.

»Kri?«

»Da, kri gospodične Orcivalove, ki so jo snoči na opernem plesu zaklali!«

»Moj bog, to je strašno. To je...«

»Ali zdaj razumeš, zakaj sem te izpraševal? Ti si bil še pred nekaj dnevi ljubček Julije Orcivalove...«

»Uboga Julija!«

»Pomiri se in poslušaj. Zvedeti moraš vse, kar jaz vem. Morda mi boš pomagal razsvetliti pot do resnice. Lolif, ki si mi o njem pravil, je snoči zlezal iz lože svojih znancev v ložo gospodične Orcivalove. Ker se mu je zdelo sumljivo, zakaj se belo-črni domino ne gane, se ga je dotaknil in je videl, da leži na divanu mrtev. Takoj je začel klicati na pomoč. Prišla je policija in ugotovila dejanski stan. Gospodična je bila umorjena s tem bodalom, ki ji je prerezalo odvodno žilo, da je v nekaj trenutkih izdihnila. Bodalo ji je ostalo v rami.«

»Na plesu v operi? Nezaslišno! Le kdo je mogel storiti ta zločin?«

»To bomo, upam, prav kmalu zvedeli... Vsekako ženska.«

»Kako morete to vedeti?«

»Gospodična Orcivalova je prišla po polnoči v svojo ložo. Niti za trenutek ni odšla iz nje. Ob treh zjutraj so jo dobili mrtvo. Sprejela je pri sebi neznanke v črnem dominu, ki je prišla k njej v ložo trikrat ali štirikrat in prav tolikokrat odšla. Nihče drug je ni mogel ubiti. V tem se ujema pričevanje vratarice in gospoda Lolifa.«

»Res je. Tudi jaz sem videl, da je neki domino stopil v Julijino ložo. Lolif je celo do gnal, da ta domino zaradi svoje preproste obleke ne more biti iz boljše družbe.«

grad, Preloka, Stari trg in Vinica. Vse skupine, v katerih prevladujejo svatovska kola, so izvrstno izpolnile svojo nalogo. Posamezni plesi, ki jih spremljajo sodelujoči s petjem ali s svojo domačo godbo, so izredno zanimivi. Starotržani so zapeli istrskim podobne pesmi. Vrhunec sporeda je bil nastop Metličanov Bil je tako odličen, da so bili sodelujoči deležni vse pohvale občinstva. S tem je bil drugi belokrajinski praznik zaključen. Občinstvo je hitelo na veselico in zasedlo obširne prostore. Zaigrale so godbe. Plesi, ki smo jih videli, so tako lepi in svojstveni, da bi se jih morali tudi drugod po Sloveniji učiti. Ti plesi zahtevajo gibčnost, vztrajnost in lepo držo telesa. Belokrajincem čestitamo na nepričakovano lepem uspehu njihovega drugega praznika.

* **100-dinarski bankovci z napisom »Narodna banka Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« z datumom izdaje od 30. novembra 1. 1920 so veljavni.** Nekateri pa jih odklanjajo, ker se v zadnem času širijo vesti, da so ti bankovci zastareli in vzeti iz prometa. Da se onemogoči izkoriščanje nepoučenega prebivalstva, opozarja Narodna banka vso javnost, da omenjeni bankovci niso vzeti iz prometa in so enako kakor 100-dinarski bankovci z napisom »Narodna banka Kraljevine Jugoslavije«, izdani 1. decembra 1. 1920., še vedno zakonito plačilno sredstvo.

* **Trgovsko učilišče Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobrnska cesta 15,** pripravlja svoje učence (-ke) za praktične pisarniške poklice v raznih gospodarskih podjetjih. Vpisovanje dnevno. Zahtevajte prospekt. **Zavod je največji in najmodernejši te vrste, zato ga toplo priporočamo.**

* **Izid obrtniške tombole v Kranju.** Obrtniška tombola v Kranju v nedeljo 8. t. m. je bila lepo obiskana. Sreča je to pot poiskala res potrebne in je prvi tombolski dobiček zadela služkinja Umnikova Marija iz Kranja (krasno spalnico iz orehove korenine s posteljnino vred). Drugi dobiček (spalnico iz kombiniranega lesa) je zadel posestnik Brešar Jože iz Čirčiča, tretji dobiček (moško sprejemnico) pa čevljarški pomočnik Verbič Vinko iz Novega mesta. Nadaljne dobitke so dobili: kmečko sobo trafikantka Markičeva Marija iz Tržiča, moderno kuhinjsko opravo dijak Šiferer Franc iz Stražišča, samski spalnici kovaški vajenec Hrovat Franc iz Cerkelj in čevljarški pomočnik Mozelj Ivan iz Domžal, kavč Janežičeva Zalka iz Kranja, kmečka vozova delavec Hafner Franc iz Tra-

te in Magušar Franc iz Lesc, kopalno kad Aljančič Stefan iz Židane vasi, štedilnik Rupnik Pavel iz Voklega, kuhinjski opravi delavki Kančeva Pavla iz Čirčiča in Ravtarjeva Marija iz Kranja, konjsko opremo Špenko iz Radovljice, otomano delavec Žibert Ivan z Jesenic in tehtnico trgovski pomočnik Tušar Srečko iz Kranja. Za temi je bil izžrebanih še 10 koles in 20 drugih dobitkov.

* **Redno vpisovanje v vse tečaje in predmete Dopisne trgovske šole v Ljubljani, Kongresni trg 16-II.,** se je pričelo in traja do 20. septembra. Ta šola te nauči z dopisovanjem doma hitro in poceni tujih jezikov (nemščine, italijanščine itd.), pa tudi **gospodarskih in trgovskih predmetov** (prava, trgovinstva, stenografije, knjigovodstva itd.). V to šolo se lahko vpiše vsakdo. Za časa rednega vpisa posebni popusti.

* **Očudaja bakra v Italiji.** Ministrski svet v Rimu je svoječasno sprejel sklep, po katerem so se morali prijaviti oblastvom vsi predmeti iz bakra. Določeno je bilo tudi, da morajo ti predmeti ostati na razpolago za vojaške potrebe. Dne 25. avgusta so na Goriškem in Tržaškem začeli te bakrene predmete pobirati. Vsak posestnik je moral svoje bakrene posode in orodje prinesti na določeno zbirališče v občini, kjer so mu oddano blago takoj plačali.

* **Smrtna nesreča.** V ljubljansko bolnišnico so prepeljali ponesrečenega 68letnega delavca Franca Žirovnika iz Zbilj pri Medvodah. V bolnišnici so zdravniki ugotovili, da ima zlomljenih več reber in druge hude poškodbe. Žirovnik je umrl.

* **Starček pod vlakom.** V bližini Dravograda se je zgodila huda nesreča. 82letni preužitkar Jakob Janez, doma iz Bukovske vasi, je hotel v temi prekorati železniški tir, ki ni bil zavarovan. Pa ga je zgrabila lokomotiva osebnega vlaka iz Maribora. Vlekla ga je 20 m s seboj in ga odvrгла. Bil je takoj mrtev.

* **Smrt pri skladovnici drv.** Na Jagnjenici so otroci skakali po skladovnicah drv. Posebno drzen je bil mali Joško, domači sinko posestnika in gostilničarja Knavsca, ki je splezal na najvišji vrh, od koder je potem plezal spet nazaj. Težak tram pa se je skotalil nanj in ga oplazil po glavi, da je takoj omedlel. Iz globoke rane pa mu je začela liti kri. Poklicali so banovinskega zdravnika g. dr. Karla Matka, ki pa je ugotovil samo smrt. Rajnki je bil najmarljivejši učenec v lanskem I razredu radeške šole.

»Se enkrat bom danes zaslišal Lolifa in vratarico. Počakaj, da napišem še en nalog za aretacijo!«

Gaston se je zdaj zamislil. Ko je prišel sluga, mu je sodnik izročil nalog.

»Zdaj pa te prosim,« je dejal stric, »da mi poveš kaj o gospodični Lesterelovi. Če se dobro spominjam, stanuje v ulici Ponthieu.«

To vprašanje je Gastona pogrelo.

»Pa vendar ne sumite nje?«

»Ne sumim nikogar, zaslišati moram pa vsakogar. Kakšni so tvoji odnosi do tega dekleta?«

»Videl sem jo v hiši gospe Cambryjeve. Dvakrat sem jo prosil, da bi me sprejela, pa me je obakrat odbila.«

»In gospa Cambryjeva ima najbolje mnenje o njej? Ti si jo videl samo v večjem društvu?«

V prvem trenutku je hotel Gaston povedati stricu vse o tistem nočnem doživljanju, pa je potem molčal, ker se je bal, da ne bi njegovim besedam sledilo izpraševanje brez konca in kraja. Poleg tega pa se mu vse to ni zdelo tako važno.

Čeprav bi bil prisegel, da gospodična Lesterelova takšnega zločina ne bi bila zmožna, vendar se je bal, da ne bi morda prišla v hudo neroden položaj zaradi njegove izjave o pahljaci z bodalom. Uvidel je, da je s svojo zaletlostjo morda zapletel Berto v zelo nevaren primarnen proces.

Da bi to vsaj nekoliko popravil, je rekel:

»Gospodično Lesterelovo sem videl samo v salonih, kjer je pela. Govoril sem pa z njo samo v hiši gospe Cambryjeve.«

Laž rodi novo laž in Gaston je moral nadaljevati, kakor je začel.

»Torej,« je rekel sodnik, »dovoli mi majhno pripombo: odločil si se vzeti žensko, ki si jo komaj spoznal. Tega preiskovalni sodnik ne more in ne sme verjeti. Pa pustiva to! Ali se točno spominjaš, kdaj sva se poslovila od gospe Cambryjeve?«

»Četrť ure je manjkalo do polnoči.«

»Ali je odšla gospodična Lesterelova pred nama?«

»Da, toda le nekaj minut.«

In to zaradi tega, kakor je rekla gospa Cambryjeva, ker je njene sestri postalo slabo...«

»Ta sestra stanuje v ulici Caumartin.«

»Da, v ulici Caumartin 112.«

»Torej prav blizu opere.«

»Ali mar sumničite...«

»Ne sumničim nikogar, samo iščem in poizvedujem.«

»Toda gospodična Lesterelova še nikoli v življenju ni bila na plesu v operi. To bi lahko prisegel! Saj lahko vprašate njeno sestro, kdaj je prišla k njej...«

»In kdaj je od nje odšla!«

»Opozarjam vas, da je gospa Crovonova hudo bolna, njen mož pa je hudo ljubosumen in nasilen.«

»Ali ti je to povedala gospodična Lesterelova sama?«

»Da, in vem tudi, da ona neizmerno ljubi svojo sestro.«

»Torej ima ona navado zaupati svoje skrbi Gastonu Darcyju, ki ji dvori! To je čisto prirodno. Jaz bom že vse zvedel, čeprav od sobarice, samo da ne bom motil miru gospe Crovonove. Na drugi strani pa se mi zdi, da je ta besni svak zelo ljubezniv s svojo sva-

* **Smrten padec dečka z bukke.** V Močilnem pri Radečah so začeli lov na polhe. Tudi šolarček Gole Rafael jih je lovil. Urno je plezal z bukke na buke in nastavljal pasti polhom. Po nesreči pa je deček padel z osemnajst metrov visoke bukke in se nevarno poškodoval. Domači zdravnik mu je nudil prvotno pomoč. Žal pa je bil ves trud zaman. Sirovak je imel poeno lobanjo in je izdihnil.

* **Smrt pod avtom.** Veronika Kosova, 18-letna viničarjeva hči z Vičanskega vrha pri Vel. Nedelji, je bila zaposlena pri obiranju hmelja v Savinjski dolini, od koder se je pred dnevi vrnila domov. Za prisluzeni denar je šla nedavno nakupovat v trgovino v Veliki Nedelji najpotrebnejše reči. Po opravljenem poslu si je izposodila kolo, a čez kolo je položila počez tudi kupljeno metlo. Ko se je pripeljala do vičanskega mostu, ji je nasproti pridrvel z lesom natovorjen avto. Dekle je pri srečanju izgubilo prisotnost duha in se prav nerodno umikalo. Ko je šofer opazil kolesarko, je seveda takoj zavrl, kljub temu pa je avto zadel v metlo, kar je povzročilo, da je dekle padlo pod kolesa avtomobila in mrtvo obležalo.

* **Požar v Mostah pri Žirovnici.** Nedavno dopoldne je začelo goreti gospodarsko poslopje posestnice Ivane Nočeve v Mostah pri Žirovnici. Požar se je kmalu razširil tudi na njeno hišo. Na pomoč so prihitali vojaki in gasilci iz raznih krajev in ogenj omejili. Posebno vojaštvo si je mnogo prizadevalo, da se ogenj ni razširil na okoliške hiše. Dosele še ni bilo mogoče dognati, kako je ogenj nastal.

* **Žrtev dela.** V premogovniku v Osenici pri Celju se je pripetila huda nesreča. Ko je 30letni rudar Rudolf Stanjko iz Zagrada pri Celju kopal v rovu se je nanj vsula debela plast zemlje in ga pokopala. Reševalna dela so takoj začeli, a kljub napornemu delu se ni uspelo odkonati ponesrečenca, ki se je pod debelo plastjo zemlje zadušil. Stanjko zapušča vdovo in 2letnega otroka. Pred kratki msi je zgradil hišico, v kateri je v miru živel s svojo družinico. Bodi mu blag spomin!

* **Tri smrtne žrtve avtomobilskih nesreč.** Nedavno sta se v Furlaniji pripetili dve avtomobilski nesreči. Dva starejša trgovca, eden doma iz Padove, drugi iz Podgore pri Gorici, sta se z lastnim avtom naglo vozila proti Gorici. V bližini Koprive sta se srečala z nekim težkim tovornikom, v katerega sta trčila, ker se tovornik ni pravočasno izognil. Posledice so bile strašne. Oba voza sta se prevrnila

kinjo, če ji prinaša s potovanj kakšne nenavadne... darove.«

»Ali mislite napraviti preiskavo zaradi bodala?«

»Seveda, in sicer takoj!«

»Ali mislite, da je gospodična Lesterelova? ...«

»Mogla ubiti žensko, ki je ni poznala? Tega ne verjamem toda svojo sodnikovo dolžnost bi pogazil, če ne bi napravil preiskave, kako je moglo priti bodalo, ki ga je imela Lesterelova še pred polnočjo v svojih rokah, ob treh zjutraj v smrtno rano Julije Orcivalove. To mi boš priznal, kaj?«

»Morda ga je Berta izgubila.«

»In da ga je našla kakšna druga ženska, ki je Julijo zaklala? Tudi to je mogoče... Toda vidim, da zate ni sodniška služba, ker svojo varovanko zelo slabo braniš. Dokazati moraš alibi gospodične Lesterelove. Jaz moram v prvi vrsti zaslišati žensko, ki je imela zadnja pred pričami morilsko bodalo v rokah.«

»Torej jo boste zaslišali?«

»Seveda. To je moja dolžnost.«

»In poklicali jo boste sem?«

»Je že poklicana. Če je doma, bo kmalu tu.«

»Ponjo so šli. Detektivi jo bodo od doma privlekli sem?«

»Ne. Poslal sem k njej nekega zaupnika, naj pride k nam v neki zadevi, ki se ne da odložiti. Dobro me pozna. Sprejel jo bom skrajno obzirno. Samo pogovorila se bova, upam.«

Med tem je prišel sluga in šepnil sodniku nekaj na uho. Ta mu je na glas odgovoril:

in oba trgovca sta obležala pri priči mrtva. Druga nesreča se je pripetila na cesti med Gradiško in Zagrajem. Služkinja Adela Boroluzzi iz Ajela je prebila nedeljsko popoldne pri svojih domačih v rojstnem kraju in se je proti večeru vračala s kolesom v Ronke, kjer služi. V bližini Zagraja je neprevidno vozila preko ceste in zašla pod avtobus, ki je vozil izletnike iz Gradeža. Težko vozilo jo je prevrglo in zmečkalo, da je obležala na mestu mrtva.

* **Triletni otrok utonil v vodnjaku.** Nedavno je posestnikova žena Jožefa Zupančičeva na Raki kuhala kosilo. Njen triletni sinček se je medtem odstranil izpred njenih oči in padel nedaleč od hiše na sosedovem svetu v nezavaran vodnjak. Ko ga je mati malo pozneje iskala, ga je našla v vodnjaku in ga potegnila ven. Ljudje so ga skušali z umetnim dihanjem oživiti, pa je bilo že prepozno.

* **V smrt zaradi nesrečne ljubezni.** V Grubarjevem prekopu v Ljubljani so našli žensko truplo. Ker v utopljenkini obleki niso našli nikakih listin, sprva niso mogli ugotoviti njene istovetnosti in je bilo truplo prepeljano v mrtvašnico na Žalah. Medtem pa je prišla na policijsko upravo preužitkarica Vida Cerarjeva in prijavila, da pogreša svojo sestanovalko 37letno postrežnico Antonijo Zgončevu, doma iz Borovnice. Cerarjeva je izpovedala, da je Zgončeva odšla prejšnji večer od doma in da je bila že nekaj dni silno potrta. S seboj je Cerarjeva prinesla tudi pismo, ki ga je našla na mizi v sobici Zgončeve. Na naslov Cerarjeve je napisala pismo, v katerem pravi: »... Moli zame! Ne morem več prenašati. Slavku pa povej, da mu ne bom v napotje...« Policija je na podlagi teh podatkov takoj ugotovila, da je obupanka, ki je šla v vodo, pogrešana Antonija Zgončeva. Ubožico je pognala v obup nesrečna ljubezen.

* **Smrtna nesreča.** V ponedeljek se je pripetila v Selcah na cestnem križišču Dramlje-Ponikva-St. Jurij ob južni železnici huda nesreča. Posestnikov sin Franc Škerl iz Razbor pri Dramljah se je peljal s kolesom k zdravniku v St. Jurij. Ko je prispel do križišča, mu je privozil nasproti drug kolesar. Trčila sta drug v drugega. Škerl je padel vznak in si zlomil tilnik. Drugi kolesar je dobil le lažje poškodbe. Škerl je čez pet minut izdihnil.

* **Smola razigranega zaročenca.** Brezposelni šofer Albin Štoka je imel zaročenko. Bila je natakara v neki mariborski gostilni v Melju, kamor jo je večkrat prišel obiskat. Tako je storil tudi te dni. Pa sta se

»Naj počaka, da pozvonim. Javite se mojemu tajniku!«

Ko je sluga odšel, je sodnik rekel:

»Prišla je. Tu ne smeš ostati. Odidi skozi mala vrata!«

»Zakaj ne bi smel vajinega pogovora poslušati? Gospodična je zelo plaha. Utegnila bi se vsa zмести... če bi bil pa jaz poleg...«

»Ne bodi smešen, Gaston! Pozabljaš, da sem jaz preiskovalni sodnik, ki tebi na ljubo ne sme kršiti kazenskih zakonov.«

»Kazenskih?«

»Zelo ljubo mi bo, če bom gospodično lahko takoj izločil iz kazenskega postopka, kakor sem lahko tebe. Zdaj te pa prosim, da odideš.«

»Grem, toda samo še eno besedo!« je vzkljnil. »Če bo ona preveč zmedena... če se ji ne bo čisto posrečilo dokazati nedolžnost... kaj boste potem storili?«

»Svojo dolžnost!« In sodnik je zaprl vrata za Gastonom.

Takoj nato so se odprla vrata na drugi strani in vstopil je tajnik z nekim moškim, ki je rekel:

»Gospod preiskovalni sodnik, poiskal sem gospodično Lesterelov, kakor mi je bilo naročeno. Vratar v hiši mi je povedal, da najbrž še spi, ker se je vrnila šele ob štirih zjutraj domov.«

»Napišite to!« je dejal Darcy svojemu tajniku.

»Jaz sem pa vendar šel v stanovanje. Odprla mi je gospodična sama. Izprva je mislila, da prihajam od vašega nečaka, gospoda Gastona Darcyja.«

»Ko pa ste ji povedali, kdo vas pošilja?«

»Prvi trenutek je bila presenečena, pa se

zaročenca sprla. Štoka je užaljen odšel iz gostilniške sobe, a ne domov, temveč skrivaj v dekličino sobo v prvem nadstropju hiše. Tukaj je čakal, da je prišla zaročenka. Jaza se mu je tukaj še povečala. Začel je groziti dekletu, da ga bo vrgel skozi okno. Dekle je seveda klicalo na pomoč in kmalu je prišla gostilničarka, nato pa je togotni zaročenec šel. Toda spet ne domov, marveč na dvorišče, kjer je splezal na drevo pod dekletovim oknom. To drevo pa je zanj postalo usodno. Dvorišče ni bilo razsvetljeno in zato ni videl, kakih vej se oprijemlje. Stopil je na suho vejo. Pod težo se je ta vdala in zaročenec je padel v globino, kjer je brez zavesti obležal. Poklicali so reševalce, ki so Štoko prepeljali v mariborsko bolnišnico.

* **Zverinski napad.** Neki neznanec je v Zrečah napadel z nožem 30letnega hlapca Ivana Benedejiča iz Gornjih Zreč. Zabodel ga je v trebuh, prsa in levo roko. Benedejiča so hudo poškodovanega odpeljali v celjsko bolnišnico, a zdravniki mu niso mogli več pomagati. Nesrečnež je kmalu umrl. Orožniki poizvedujejo za zverinskim napadalcem.

* **Zrtev podivjanosti.** Nedavno so začeli z modernizacijo ceste Ježica—Domžale. Pri tem je bilo doslej zaposlenih le manjše število delavcev. Te dni pa je prišlo še nekaj novih delavcev, ki jim je podjetnik obljubil, da jih bo sprejel v ponedeljek. Večja skupina teh novih delavcev je šla v nedeljo v neko črnuško gostilno in tam precej popivala. Odtod so šli proti črnuškemu mostu z namenom, da bodo s popivanjem nadaljevali v Tavčarjevem dvoru. Med potjo sta se pa nekaj sporekla 41letni Pavlič Franc z Jesenic in 37letni Klun Ivan iz Kočevja. Pavlič je baje med prerekanjem dvakrat sunil z nožem Kluna. Pa se ni nič hudega zgodilo. Nato sta se pobotala in nadaljevala pot v družbi tovarišev. Stopili so v gostilno Tavčarjev dvor in naročili spet pijače. Naenkrat pa je prej napadeni Klun potegnil iz žepa nož in s silnim zamahom zabodel Pavliča v vrat, tako da mu je prerazal žilo odvodnico, kar je povzročilo takojšnjo smrt. Morilec je po tem zločinu urno pobegnil. Morilec je po naravi, kakor pravijo oni, ki ga poznajo, potuhnjen človek.

* **Svoje dekle je okradel in zabodel z nožem v glavo.** 20letna delavka Katarina Ferkova je službujočemu stražniku v Ulici ob bregu v Mariboru prijavila, da jo je njen fant, tekstilni delavec Karel Berlič napadel in jo z nožem zabodel v glavo. Vso noč sta popivala, zjutraj pa sta sedela nekaj časa na Pristanu.

je takoj znašla in si nadela klobuk. Ko sem prišel, je bila že oblečena.«

»Ali vas ni vprašala, zakaj jo kličem?«

»Ne.«

»Kakšno je njeno stanovanje?«

»Odprto, a zelo okusno in čedno opravljeno.«

»Med potjo vas ni izpraševala?«

»Vprašala me je samo, ali je bil vaš nečak pri vas, ko ste poslali ponjo.«

»Čudno,« je pomislil gospod Darcy, »sirota misli, da gre za zaroko.«

Potem je rekel na glas:

»Poslušajte! Slučajno sem zvedel, da je bilo to bodalo last gospodične Lesterelove. Kolikor jo poznam, ne bi verjel, da je ona umorila Orcivalovo. Zdaj, ko ste jo videli, povejte še vi, kaj mislite o njej.«

»Gospod sodnik, ne upam se izreči svojega mnenja. Bili so primeri, ko so najhujši zločinci, ki sem jih prijel, ostali presenetljivo mirni, dostikrat pa so se nedolžni ljudje zapletli v svojih odgovorih. Priznam pa, da gospodična ne kaže, da bi mogla biti zločinka.«

»Tudi jaz ne verjamem tega. Privedite jo k meni, toda po stranskem hodniku, da ne bo videla nobene druge priče.«

Detektiv je odšel.

»Pilois,« je dejal sodnik tajniku, ki je pisal zapisnik, »zapisali boste vse, kar bom gospodično vprašal in njene odgovore. Samo moje začetne vpljudnostne besede izpustite.«

Ko je gospodična Lesterelova stopila v sobo, ji je sodnik stopil naproti in ji ljubeznivo stisnil roko.

Ta sprejem je opogumil deklo, ki je vsto-

Fant ji je tukaj skrivaj izmaknil iz torbice 50 dinarjev, kar pa je opazila šele, ko sta se poslovila. Ko je tatvino opazila, se je vrnila in Berliča pozvala, naj denar vrne. Fant je sicer tatvino priznal, ni ji pa hotel vrniti denar. Pač pa je skrivaj segel v žep, potegnil nož in z njim zabodel deklo v glavo.

* **Tolpo mladoletnih razbojnikov so prijeli.** Pred mesecem je bilo vlomljeno v neko zagrebško zavarovalnico. Razbojniki so tedaj skoraj do smrti pobili blagajnika zavarovalnice, ki je bil prišel v urad zvečer. Policija dolgo časa ni mogla najti nobene sledi za roparji. Šele tatvina aparata za vsesavanje prahu pri ravnatelju zavarovalnice je dala povod, da je začela sumiti v sina zavarovalničnega hišnika. Prijela ga je in fant je priznal, da je aparat ukradel in ga prodal. Pozneje pa je sam od sebe priznal, da je sodeloval pri roparskem napadu s tem, da je dvema svojim mladima prijateljema dal ključne pisarne. Policija je takoj prijela njegova tovariša in od njiju tudi izvedela, da so trije pokvarjenci mislili napasti in oropati tudi kanonika Korenica in ga ubiti, če bi jih kdo pri delu motil.

* **Tat, ki si je sam nastavil past.** Na policijsko stražnico na Aleksandrovi cesti v Mariboru je prišel te dni 54letni brezposelni krojač Karl Verdonik, ki je pristojen v Selnico ob Dravi. Bridko se je stražnikom pritožil, da mu je neki mariborski trgovec s kolesi kar na cesti vzel kolo, ki si ga je bil izposodil pri nekem gostilničarju v Pesnici. Lepo je prosil stražnika, naj mu pomaga, da bo prišel spet do kolesa, katerega mora čimprej vrniti. Res je šel stražnik z njim k trgovcu. Ta je stražniku pojasnil, da je Verdoniku zaplenil kolo, ker mu je ta za tri kolesa, ki jih je pri njem kupil pred tremi leti, dolžan nad 3000 din. Pristavil je še, da je Verdonik tuji lastnini nevaren. Zaradi teh trgovčevih izpovedi so smatrali na stražnici za pravilno, da pregledajo zavitek, ki ga je potrti Verdonik nosil s seboj. V zavitku so našli kos novega sukna, več kosov novega blaga za podlogo in štampiljko na ime trgovca Goloba iz Selnice. Na vprašanje, ki so mu ga glede najdenega blaga stavili, ni nič kaj dobro odgovoril. Zaradi suma, da izvira blago iz kake tatvine, so Verdonika vtaknili v zapor.

NAJZVESTEJŠA ŽENA

A: »Jaz imam najzvestejšo ženo na svetu.«

B: »Kako to, saj ti je že trikrat ušla.«

A: »Že res, toda zmeraj se je spet vrnila.«

pilo blede in drhteče. Lica so ji zardela in na njenem obrazu se je pokazal nasmešek.

»Oprostite, gospodična, da sem poslal po vas. Neko nujno pojasnilo potrebujem. Ne smete zaradi tega dolžiti mene, ampak moje-ga nečaka.«

Gospodična je še bolj zardela.

»Menda je res prepričana, da gre za zaroko,« je pomislil Darcy.

Vzel je pahljačo z bodalom in ji dejal:

»Gaston pravi, da je vaša.«

Berta se je zdržnila, pa je takoj odvrnila: »Res je, gospod, moja je. Snoči sem jo imela na zabavi pri gospej Cambryjevi in pokazala sem jo gospodu Gastonu. Dobila sem jo v dar od svojega svaka.«

Sodnik je bil zadovoljen, ko je videl, kako je takoj priznala, da je pahljača njena.

»Ali ste jo izgubili?« je vprašal.

»Da, gospod, in veseli me, da jo je nekdo našel.«

»Ali ste jo izgubili, ko ste odhajali od gospe Cambryjeve?«

»Najbrž... če je nisem pozabila v kočiji. Takoj mi je bilo nerodno, ker si nisem zapomnila številke voza.«

»Zakaj ste pa šli k sestri? Ali ste kočijaža takoj odslovili?«

»Da, gospod!«

»In niste opazili, da nimate pahljače?«

»Spomnila sem se šele takrat, ko sem se vrnila od sestre domov... pozno... po tretji uri zjutraj.«

»Ali se vam niti ne sanja, kje smo pahljačo našli?«

»Ne.«

»Vaše bodalo so našli na plesu v operi... toži 27.«

(Dalje)

Predpisi za promet z živimi parkljarji

Ban dravske banovine je izdal tole naredbo:

Ker je slinavka in parkljevka v banovini Hrvatski in dunavski, drinski in vrbaški banovini že prenehala in ni več nevarnosti, da bi se v prometu z živimi parkljarji vnašala ta kužna bolezen iz navedenih banovin v dravsko, ukinjamo z današnjim dnem naredbo za preprečenje širjenja slinavke in parkljevke in odredjam:

Prepovedano je v trgovskem prometu goniti po javnih cestah goveda dalje kakor 30 kilometrov. Svinje, ovce, koze in teleta pa je sploh prepovedano goniti v trgovskem prometu po javnih cestah ali poteh in se tudi ne smejo prevažati na vozilih z govejo vprego. Hkratu je prepovedano vsako obhodno tirkovanje od hiše do hiše.

Hlevi trgovcev z živino in mesarjev morajo biti urejeni po živinozdravniško-redarstvenih predpisih in oblastveno odobreni od občupravnega oblastva prve stopnje. Hlevi za trgovsko živino morajo biti čisto ločeni od hlevov za drugo domačo živino. Hlevi mo-

rajo biti razkuženi po vsakokratni odprodaji, najmanj pa vsak mesec enkrat. Izvršitev razkuževanja nadzoruje predvsem občinsko oblastvo.

Trgovci z živino morajo voditi seznam trgovinske živine, v katerem morajo biti vpisani za vsako žival prodajalec, kupec, občina in številka živinskega potnega lista. Seznam mora biti na razpologo vsak čas za vpogled oblastvenim organom.

Prevoz konj, goved, telet, ovc, koz in svinj po železnici se mora napatiti do one železniške postaje, ki je najbližja namembnemu kraju. Prevoz klavnih živali po železnici se mora napatiti do železniške postaje, kjer se bo klanje izvršilo, in samo v kraje, kjer je oblastveno odobrena klavnica.

Prekrški gornjih odredb se bodo kaznovali po členu 111. zakona o odvratanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni v denarju do 900 dinarjev ali z zaporom do 30 dni.

Ta naredba stopi v veljavo osmi dan po razglasitvi v »Službenem listu banske uprave dravske banovine«.

Haloze bodo pridelale malo grozdja in sadja

Ptuj, septembra.

Posledice pretekle hude zime se kažejo ponekod šele zdaj. Če gremo po goricah, opazimo tu pa tam kak polno obložen trs, v katerem je šele pred nekaj dnevi ugasnilo življenje. Take primere vidimo zlasti na starih goricah.

Poleg tega pa je trsje povsod slabo obloženo. Marsikateri ubožnejši kmet skozi vse leto gleda ves svoj up v obilni vinski letini, da si vsaj za silo pomaga z izkupičkom za vino. Žal bo vina malo, pa še slabe kakovosti bo. Ljudje že pravijo, da bodo morali letos grozdje tolči s tolkači kakor jabolka, češ, da bo ostalo tako trdo. Hladno vreme je zorenje zadržalo skoraj za ves mesec. Le zadnji dnevi so bili topli. Žal je bilo teh toplih dni premalo. Več let je človek v začetku avgusta lahko že tu in tam zobal grozdje, letos pa ni

niti enega res dozorelega grozda nikjer.

Prav tako se poznajo posledice pretekle hude zime na sadnem drevju. Mnogo mladih drevesc se je letos posušilo. Pa se še zmeraj suše. Nekatera drevesa so pred dnevi še zelenela, zdaj pa so suha. Pri starejšem drevju pa so se posušili posamezni vrhovi ali veje, ponekod tudi cela drevesa. Vrsta marelic, breskev, češenj, češpelj in hrušk se je posušila šele v zadnjem času.

Lani je bila sadna letina v Halozah dobra, letos pa je precej slabša. Jabolk bo še nekaj. Seveda jih bodo ljudje po večini zmleli doma za sadjevec, ker ne bo vina. Žalostno je pač to, da ljudje ne zdržijo brez pijače. Morali bi to sadje posušiti, ker bo letos zelo primanjkovalo živeža, kakor vse kaže. Mnogo jabolk tudi lahko prodajo, ker cene niso slabe in bodo še višje.

Izid tekme harmonikarjev na velesejmu

Po celodnevni tekmi 110 tekmovalcev harmonikarjev iz vseh kategorij je razglasil v nedeljo proti večeru dr. Gustav Leitgeb, starešina okrajnega sodišča na Vrhniki izid tekme. Darila in kolajne so bili razdeljeni takole:

V diatonični lažji kategoriji: 1. nagrado (zlato kolajno) Nikoleti Ivan z Vrhnike; 2. nagrado (srebrno kolajno) Štraus Lojze iz Grosuplja; 3. nagrado (srebrno kolajno) Milan Štancar iz Ljubljane, 4. nagrado (brona-

EMILIO SALGARI IZGNANCI

15

Voznik je soglašal z gospodarico, ko sta mu povedala, da se bližajo kozaki.

»Sicer je dvomljivo, ali se nam bo beg posrečil, toda nimamo druge izbire,« je menil.

Ko je napregal, je opazovala Marija volkove. Umaknili so se bili nazaj od vhoda in so nemirno begali v skupinah zdaj naprej zdaj nazaj. Ostrili so ušesa in očitno nekaj vohali. Najbrž vojake. Saj niso mogli vedeti, da so bili vojaki bolj njih zavezniki kakor nasprotniki.

»Če se konji ne splašijo, bomo volkovom ušli,« je rekel Dimitrij. »Seveda moramo takoj začeti peklensko streljati.«

»Kozaki se še ne vidijo v dolini,« se je čudila Marija. »Morda so že na hribu. A kam naj mi zbežimo?«

»Proti severu, gospodarica. Presekali bomo Vladimirko med Nižnim Udinskom in Katulikom, nato bomo poskusili priti preko Gornje Tonguske v dolino Lene. Kakor hitro mine nevarnost, se bomo bližali glavnemu mestu Irkutsku!«

»Lahko se odpeljemo,« je javil zdaj voznik.

»Konje priganjaj brez usmiljenja,« je svetoval Dimitrij. »Če ne bomo hiteli, bomo izgubljeni!« Fedor je čvrsto prijel vajeti z levico, z desnico pa bič in glasno zažvižgal.

»Le tecite, golobčki!«

Trije, štirje udarci z bičem so zadeli hrbe

spet spočitih dirkačev. Bliskovito je planila trojka iz jame.

Volkovi so bili spričo nenadnega pojava vozila tako presenečeni, da so se v prvem trenutku preplašeni razkropili. Nekaj zveri so pomandrara kopita.

Ko so živali opazile, da jim utegne plen, ki so ga pred jama oblegale, pobegniti, se je več krdel pognalo za bežečimi.

To sta Marija in njen sluga pričakovala. Začela sta streljati v zveri in jih zadela dolgo vrsto. Stepni roparji so kmalu popustili in začeli zaostajati. Samo manjše krdelo drznejših je trmasto sledilo vozilu, vendar v previdni razdalji.

»Naposled se jih bomo znebili,« je zmago-slavno rekel Dimitrij. »Zdaj si lahko oddahnemo!«

»Motiš se,« je menila mladenka. »Prava nevarnost šele pride! Pogledj gor na hrib!«

Na hribu so opazili deset do dvajset kozakov na konjih. Hiteli so v dolino, da dohite bežeče in jih primejo.

Poljak je zaklel. »Nisem mislil, da so že tako blizu.«

V tem trenutku so se vojaki ustavili ob veliki skali, dvignili puške in ustrelili.

»To pomeni povelje: Vdajte se! Mi pa se bomo kljub temu peljali dalje!«

Kozaki skoro niso mogli verjeti, da je mlada dama tako izredno pogumna. Pa tudi oba

sto kolajno) Magister Milan iz Spodnjih Gameljnov.

V diatonični težji kategoriji: 1. nagrado (zlato kolajno) Podobnikar Ivan iz Brezije, 2. nagrado (srebrno kolajno) Steban Alojz iz Zagorja, 3. nagrado (bronasto kolajno) Sukan Franc iz Viča, 4. nagrado (bronasto kolajno) Magister Ivan iz Spodnjih Gameljnov.

V kromatični lažji kategoriji: 1. nagrado (srebrno kolajno) Goričan Josip iz Tržiča, 2. nagrado (srebrno kolajno) Bizjak Ivan iz Zagorja ob Savi, 3. nagrado (srebrno kolajno) Modec Stanislav z Rakeka, 4. nagrado (bronasto kolajno) Magušar Saša iz Ljubljane, 5. nagrado (bronasto kolajno) Kožel Darko iz Celja, 6. nagrado (bronasto kolajno) Močivnik Radko iz Maribora.

V kromatični težji kategoriji: 1. nagrado (zlato kolajno) Lokošek Cili iz Stor, 2. nagrado (srebrno kolajno) Schmidt Rudi iz Brezice, 3. nagrado (bronasto kolajno) Josip Feld iz Osijeka, 4. nagrado (bronasto kolajno) Paple Albert iz Ljubljane.

V mladinski skupini: 1. nagrado (zlato kolajno in ročno torbico) Sič Mita iz Ljubljane, 2. nagrado (srebrno kolajno in kovčeg) Gruđen Ida iz Ljubljane, 3. nagrado (srebrno kolajno in denarnico) Kiršner Majdka z Jesenic, 4. nagrado (srebrno kolajno in nahrbtnik) Tausel Ivan iz Lok, 5. nagrado (bronasto kolajno in milo) Jeršinovič Helena z Vrhnike, 6. nagrado (bronasto kolajno in skavtjski nož) Kržiščnik Ludovik iz Rajhenburga, 7. nagrado (bronasto kolajno in skavtjski nož) Gruđen Vinko iz Ljubljane, 8. nagrado (bronasto kolajno in skavtjski nož) Kren Boris z Jesenic, 9. nagrado (bronasto kolajno in stojalo za sliko) Kajfež Tonček iz Ljubljane.

V otroški skupini: 1. nagrado (zlato kolajno in aktovko) Barle Zlatko iz Zagreba, 2. nagrado (srebrno kolajno in kovčeg) Ahačič Vital iz Tržiča, 3. nagrado (srebrno kolajno in denarnico) Jazbec Blankica iz Zagreba, 4. nagrado (srebrno kolajno in nahrbtnik) Gradšek Janko iz Zaloga, 5. nagrado (bronasto kolajno in nahrbtnik) Goričan Franc iz Tržiča, 6. nagrado (bronasto kolajno in nahrbtnik) Cenček Niko z Jesenic, 7. nagrado (bronasto kolajno in barvaste svinčnike) Marinšek Ida iz Ljubljane, 8. nagrado (bronasto kolajno in barvaste svinčnike) Šlibar Janez iz Dol. Toplic, 9. nagrado (bronasto kolajno in čokoladne bombone) Pate Olga iz Ljubljane, 10. nagrado (bronasto kolajno in barvaste svinčnike) Grossmann Zvonko z Mute.

V skupini ansamblov: 1. nagrado (zlato kolajno) Jurman Jože iz Ljubljane in Podob-

njena služabnika nista mislila na to, da bi se brez boja vdala.

»Pazi, Fedro, da bodo konji lepo tekli!«
»Le brez strahu. Z njimi se lahko popeljemo do konca sveta!«

Krasni konji so bili spočiti in nahranjeni. Tekli so na vso moč, kakor bi bili vedeli za nevarnost, ki je grozila mladi gospodarici.

Ko so vojaki opazili, da se za njih povelje begunci niso brigali, so divje pognali konje navzdol. Vseh dvanajst mož je bilo vojaško opremljeno. Imeli so sable in v rokah so držali karabinke. Njih konji pa niso bili videti posebno imenitni. Bili so majhni in suhi, kakor bi se bili tri mesece postili. Njih dolga, naježena griva jim je dajala zunanost divjih živali. Z glasnimi vzkliki so kozaki priganjali živali, ki so z lahkoto pramagovale vse ovire teka po griču navzdol. Take prožnosti in moči bi tem mrham ne prisojal nihče, če bi jih ocenjeval le po njih zunanosti. Konjiči so zdaj skakali čez prepeade in led, zdaj plezali kakor koze.

Drugi jezdeci bi se pač ne upali tako jez-diti, saj bi jih taka ježa veljala najmanj nevarne poškodbe, toda za kozake je bilo to otroška igra. Jezdecu so bili podobni jati orlov. letečih po hribu navzdol in rahlo se dotikajočih s perotmi snežne odeje. Spodaj v dolini so se kozaki razdelili v tri skupine in drli za trojko, ki je bila kakšno dobro milio pred njimi.

Čeprav so bili begunci tako daleč, da jih krogle iz karabinke niso mogle doseči, je vseh dvanajst jezdecev ustrelilo, kakor bi bilo hotelo s tem naznaniti svojo prisotnost.

»To mi ni všeč,« je rekel Poljak Mariji, ki je bolj radovedno kakor prestrašeno opa-

nikar Ivan z Brezj, 2. nagrado (srebrno kolajno) Močilnikov šramel kvartet z Vrhnike 3. nagrado (srebrno kolajno) Šmarski šramelski kvintet iz Sevnice, 4. nagrado (bronasto kolajno) tercet Goričan Josip, Ahačič Rudolfin Ahačič Franc iz Tržiča, 5. nagrado (bronasto kolajno) duet Goričan Franc in Ahačič Vital iz Tržiča.

Papotnikova torba

Kočevska je siromasna deželica

Kočevje, septembra.

Lani so tri večje poplave poškodovale kmetijske pridelke po kočevskih njivah. Letos zopet kvari letino neprestano deževje. Pomladi je deževalo in skozi vse poletje je bil dež. V poletnih mesecih je bilo komaj nekaj toplih dni. Koliko skrbi so imeli kmetje samo s popravljanjem sena in otave! Deževje je vplivalo slabo na žito, zdaj gnije krompir v zemlji, nič boljše ni s fižolom. Zadnji dnevi pa so bili lepi in na njivah se je vsa rast popravila. Da bi se vreme le prehitro ne preobrnilo.

Lansko jesen smo imeli obilo sadja. Zlasti je bilo mnogo jabolk in češpelj. Številne vagonne sadja so kmetje izvozili in po vsem Kočevskem so kuhali žganje. Letos pa bo sadje na Kočevskem redkost.

Veliko pa je letos povpraševanje po lesu in drvih. Gozdno sadje je lepo obroditelo, zlasti maline. Marsikateri kmečki sin je tudi dobil delo v rudniku. Vendar pa vse to ne bo odtehtalo slabe letine in naraščajoče draginje.

Slovenske delavske žene iz mestne okolice so se že obrnile na oblastva zaradi draginje in podpor vpoklicancem. Zahtevale so, naj se kaj ukrene proti grozečemu pomanjkanju v družinah in naj se zvišajo podpore svojem vojaških obveznikov. Treba bi tudi odločnih ukrepov proti verižništvu in navijanju cen. Vendar naši krajevni činitelji ne smejo samo čakati na oblastveno pomoč, temveč morajo tudi sami od sebe kaj pametnega ukreniti.

NESPORAZUM

Branko: »No, striček, kako ti je bila všeč papiga, ki sem ti jo poslal za god?«

Stric: »Všeč mi je že bila, všeč, samo malo trda je bila...«

zovala tri kozaške skupine. »Bilo bi mi ljubše, če bi streljali proti nam.«

»Zakaj?«

»Tako streljanje ne pomeni ničesar drugega.«

»Ali misliš, da so s strelji dali kakšne znake?«

»Da, gospodarica! To pomeni, da je še več kozakov v dolini! Fedor, ali ne vidiš ničesar?«

»Doselej samo posamezne volkove, ki se klatijo okoli.«

»Pazil! Če bo treba, bomo spremenili smer!«

»Ali bo treba morda obrniti vozilo?«

»Bomo videli.«

Voznik je zažvižgal in počil z bičem.

»Hitite, ljubljenci! Moramo napraviti kozakom zabavo.«

Ker je bil sneg čez noč zmrznil, so drsele sani kar same od sebe po površini, tako da konji niso mnogo trpeli.

Zdaj pa zdaj je vozilo zaradi neravnih tal ali špranje v ledu sicer odskočilo, pa to se je le redkokdaj zgodilo, tako da jih to ni oviralo v hitrem diru.

Po svoji navadi so beguncem sledeči kozaški konji sklonili glave med spredne noge in čedalje hitreje tekli.

Kljub obupnemu naporu pa se jim ni posrečilo dohiti trojko. Morda bi bili begunci v tej dirki odnesli zmago, če bi se ne bilo zgodilo nekaj, česar niso pričakovali.

Sani so imele baš dolino za seboj, ko so se snežna tla pod konjskimi kopiti nenadno vdrla.

Voznik je z veliko močjo poskusil konje ustaviti, a bilo je prepozno.

Naši na tujem

Iz kolonij ameriških rojakov

Zrtev avtomobilske nesreče je postal v Halbingu Artur Kočevar, star 30 let. Z njim se je vozil Lojze Vidmar, ki se mu pa ni pripetilo nič hudega. Pokojnik se je rodil v Ameriki, kjer zapušča mater, dva brata in dve sestri.

Umrli sta v Clevelandu Ana Pugljeva, prej poročena Peruškova, rojena Kosova, stara 52 let in doma iz Hrasten pri Mirni peči na Dolenjskem in Rozalija Mirtljeva, rojena Merharjeva, stara 34 let, doma iz Tihaboja pri Sv. Križu pri Litiji. V Lorainu je umrl Miha Uršič, star 66 let, doma iz Orlika pri Krškem, v Pittsburgu Janez Seljak, star 54 let, doma iz Sela pri Žireh, v Park Hillu Miha Ošaben, star 66 let, doma iz Cerknice, v Braddocku

Anton Žaleta, star 71 let, v Indianapolisu Jernej Štefel, star 57 let, doma iz Potoviha pri Stopičah na Dolenjskem, v Rock Springsu Anton Završnik, star 60 let, doma iz Stare Loke, v Strabani Stefan Grmadnik, doma iz Trbovelj, v Lockportu Franc Pikuž, star 77 let, doma iz Škofje Loke.

V okolici Witts je povozil vlak Petra Kolkalja starega 61 let, doma iz Luč pri Selcah nad Škofjo Loko.

V Girardu je umrla Marija Klešnikova, stara 69 let, v Girardu Janez Pavlinec, star 58 let, v Little Fallsu Karl Marovšek, star 64 let, doma iz Slovenjega Gradca in v Chicagu Franc Golob, ki se je obesil.

V Pittsburgu je umrl rojak Ivan Seljak v starosti 54 let. Pokojnik je bil doma iz Sela pri Žireh na Notranjskem. Zapušča ženo, tri sinove in dve hčeri.

V Brooklynu je v bolnišnici umrla rojakinja Terezija Kovačeva rojena Grilčeva, v starosti 53 let. Pokojnica je bila doma iz Begunj na Gorenjskem in živela v Ameriki 40 let. Tukaj zapušča dva sina in enega brata.

Človek bi živel v kitovem želodcu le nekaj minut

Iz svetega pisma poznamo zgodbo o Joni, ki ga je požrla riba. Tri dni in tri noči naj bi bil Jona v ribjem trebuhu. Naposled pa se ga je bog usmilil in zapovedal je ribi, naj ga vrže spet na suho.

V zvezi s to svetopisemsko zgodbo se govori o kitu, čeprav ga sveto pismo neposredno ne imenuje. Lahko bi torej šlo za drugo veliko ribo, ki je morda že izumrla in ki ima tak želodec, da je lahko Jona tri dni živel v njem. Sicer pa ni nikjer rečeno, da bi moralo kitovo želodce, ki je pri očiščeni osebi velik, da bi lahko požrl človeka. Tako imenovani modri kit doseže dolžino do 30 m. Čeprav živi kit samo v vodi in ima njegovo telo obliko ribe, spada med sesalce. Kit ima toplo kri, vdihuje zrak v pljuča, skoti žive mladiče in jih krmi z mlekom.

Kitov poznamo mnogo vrst in ena izmed teh ima res tako široko grlo, da bi kit te vrste lahko požrl človeka. Drugi kiti imajo pa zelo ozko grlo. Omenjena vrsta kitov se odlikuje

tudi s povsem prostim žrelom, tako da bi lahko prišel človek v grlo, medtem ko imajo drugi kiti v žrelu kosti, mimo katerih lahko gredo samo majhne živali. Toda tudi omenjena vrsta kitov ne požre človeka celega, ker ima močne zobe in bi ga prej z zobmi zmlela. Možgani tega kita so veliki približno kakor vedro, oči pa merijo v premeru komaj pet centimetrov. V primeri z vsem telesom so zelo majhne. Pač pa meri želodec v premeru skoraj dva metra. Stena želodca je trdna ko usnje in debela nad dva centimetra.

Znanstveno bi lahko dopustili, da bi prišel Jona skozi kitovo žrelo v želodec, kjer bi imel dovolj prostora za prebivanje. Mnogo kočljivejša pa bi bilo bivanje v želodcu. Strokovnjaki se strinjajo v naziranju, da bi mogel človek živeti v kitovem želodcu samo nekaj minut, potem bi se pa zadušil zaradi pomanjkanja zraka. Če bi mu pa po čudežnem potu ta nevarnost ne pretila, bi najbrž ne prenesel učinka ostrih želodčnih sokov in v želodcu

Silen pok se je zaslusal, kakor bi bila počila ledena skorja na reki. Sani so padle v razpoklino...

»Sveta Mati božja, reši nas!« je zastokal Fedor, ki so mu zdrknili iz rok vajeti in bič. Sani, konji in ljudje pa se niso prevrnili morda v kako reko, temveč na kup snega.

23. poglavje

LEDENA JAMA

Kozaki, ki so v divjem diru prihiteli, so komaj še ustavili konje. Le malo je manjkalo, da ni njih vodja prav tako padel v razpoko v ledu.

Skočil je s konja in vzel karabinko v roke. Odličen strelec mu je sledil, da bi mu pomagal, če bi begunci streljali.

Razpoka je bila široka kakšnih deset metrov, dolga pa dvanajst do petnajst. Najbrž je bila voda pred začetkom mraza narasla. Na vrhu se je naredila ledena skorja, spodaj pa je potem voda odtekla. Tako je mogel nastati spodaj prazen prostor.

Ledeni skorji se je pod težo trojke vdrla in tako je prazen prostor požrl potnike.

Zdaj je bilo treba dognati, ali so se begunci pri padcu ubili ali pa so ostali nepoškodovani. Korporal in njegov tovariš sta se nagnila nad brezno in napeto gledala v globino.

Sani so ležale prevrnjene na robu reke. Zaboji in kožuhi so bili raztroseni okrog. Toda o ljudeh in konjih ni bilo sledov.

Oba vojaka sta se presenečena spogledala. »Za vraga, kaj pomeni to?« Korporal je bil ves razburjen.

»Ali so nas potegnili za nos?« je vprašal drugi.

»Prej bi verjel, da so padli v reko in utonili.«

»Seveda, voda je videti globoka, korporal. Rad pa bi vendarle zanesljivo vedel, kaj se je zgodilo.«

»Ali misliš, da se bom vrnil, ne da bi bil videl mrliča? Ne, ne, dragi, midva zlezava v odprtino in preiščeva reko.«

»Korporal!«

»Kaj bi rad, Olaf?«

»Nekaj mi ni všeč! Med raztrosenimi rečmi ni orožja!«

»Saj je res, potniki so bili vendar oboroženi. Ali sklepaš iz tega, da so puške še v njih rokah? Pretkan si, dragi moj, toda tudi jaz nimam slame v glavi. Prepričan sem, da so potepini še živi.«

»Zadeva je jasna. Odvezali so konje in jih izpustili, sani pa so skrili.«

»Glej, Olaf, ledena jama se nadaljuje na obeh straneh. Celo mož na konju bi imel prostora v njej. Ne, ne, prijateljček, korporala Ažova ne boste preslepili. Hitro prinesite močno vrv!«

Vojaki, ki so se približali, so hitro zvezali četvero vajeti, kar naj nadomešča vrv.

»Kdo bo prvi splezal dol? Ta dobi od mene kozarec vodke!«

Nagrada res ni bila obilna. Zadoščala pa je vendarle skromnim možem, da so hoteli tvegati za žganje svoje življenje.

Olaf, ki je bil posebno udarjen na žganje, je navdušeno vzkljknil: »Jaz, korporal!«

»Dobro, dobro! Ti si pogumen in boš kot vojak še lepo napredoval. To ti prerokuje Ažov!«

Vrv iz vajeti so spustili v brezno. Držali so jo štirje kozaki. Olaf je verižico, na kate-

razvijajočih se plinov. Kitov želodec se neprestano krčevito stiska in širi, ko pride vanj hrana ali kako tuje telo. Ta pritisk bi mogel učinkovati na človeško telo tako močno, da bi ga strl. Tudi če bi kit res vrgel človeka iz sebe celega, ni verjetno, da bi bil po treh dneh še živ.

Lahko pa bi se zgodilo, da je bil kit blizu obale in da je preroka takoj vrgel iz sebe in da je morda Jona prišel k sebi šele čez tri dni. Mogoče pa je tudi, da je rešil Jona, ko so ga vrgli v morje po čudnem naključju na telesu kita. Morda pa je bil kit mrtev. Lahko pa bi bil Jona tudi samo v kitovem žrelu in ne v želodcu. To bi bilo mogoče pri modrem kitu, ki ima tako ogromno žrelo, da bi imelo v njem prostora dvanajst ljudi. V njegovo grlo bi pa človek komaj potisnil roko. Toda tridnevno bivanje v kitovem žrelu bi spet pomenilo čudež, kajti živega človeka v gobcu bi ogražal mogočen jezik.

Zanimivo je, da se je zgodba o Joni ponovila. Neka vest iz leta 1926. govori o mornarju iz kitolovskega čolna, ki ga je kit požrl in je ostal v njem živ poldrugi dan, dokler niso kita ujeli. Zdravniki so na to vest izjavili, da kaj takega ni mogoče.

Ce vse to govori proti možnosti tridnevne biyanja v kitovem trebuhu, pa to še ne pomeni, da bi morala biti zgodba o Joni samo pravljica. V morje vrženi Jona se je prav lahko s pomočjo kita rešil na obalo. Najbolj verjetno je, da se je rešil na mrtvem kitu ali pa tudi v žrelu živega. Resnični zgodbi o Joni so dodala neverjetne podrobnosti dolga stoletja, v katerih je šla ta zgodba od ust do ust.

Postani in ostani član

Ciril Metodove družbe!

Ženski vestnik

Stročjega fižola si lahko nasušiš

Pravijo, da letos fižol ne bo dozorel. Oglej si torej tisti fižol, ki se da uživati v stročju, kako je z njim. Če vidiš, da ne bo dozorel, potrgaj zelene stroke, katerih zrnca so še prav drobna. Vsak strok razreži na tri ali štiri kose, operi in deni v vrelo vodo, v ka-

ri je visel revolver, prijel z zobmi in odločno začel plezati po jermenu navzdol.

»Bodi previden!« je klical za njim korporeal.

»Nikar se ne boj!«

»Če jih boš videl, streljaj vanje!«

»Gotovo.«

Olafove noge, ki so najprej vilese v zraku, so začele zadevati v ledene stene.

Predstojnik je nekako nemirno opazoval tovariševo plezanje.

Olaf je bil že preplezal kakšne štiri metre v globino, ko je zdajci obstal. Kletvica je siknila iz njegovih ust.

Kakih štirideset korakov proč je bil pod ledenim obokom opazil moža, ki je meril nanj. Bil je Dimitrij.

»Le počakaj me!« je kričal Poljak.

Zagrnel je strel in ropotaje »dmeval v jami.

Kozak je divje kriknil, a vrvi ni spustil.

Ko so tovariši videli, da se je z zadnimi silami držal vrvi, so ga naglo potegnili na površje.

Komaj je bil iz jame, so ga zapustile moči. Položil je roko na prsi, iz katerih je tekla kri, in se zgrudil.

»V zasedi... čakajo...« je še izjecljal.

Nato je mrtev obležal. Kroglja Poljaka mu je bila prevrtala pljuča.

Po strelu sta voznik in Marija stopila iz skrivališča...

Begunci zaradi padca niso utrpeli nikake poškodbe, ker so bili padli na mehak sneg. Dimitrij si je predvsem prizadeval, spraviti gospodarico v varno zavetje pred kozaki. Zanesel jo je torej v primerno skrivališče. Nato je oprostil uboge konje in jih je pustil, da

teri naj vreje kakšne štiri minute. Nato stročji fižol ocedi, polij z mrzlo vodo, spet ocedi in pusti na rešetku, da se dobro odteče. Nato deni ta fižol na čisto desko, rešeto ali gosto spleteno leseno mrežo, ki je najprimernejša, in zelo posuši na soncu, v pečici ali v štedilnikovi pečici. Med sušenjem večkrat premešaj.

Dobro posušeni stročji fižol shrani v vrečkah ali škatlah na suhem prostoru. Moraš ga večkrat pregledati, da vidiš, ali se ni nalezle vlage. Kadar ga misliš potem kuhati, ga namoči čez noč in odlij vodo, v kateri si ga namakala. Namočena pripraviš za jed kakor presnega.

Letos, ko bo splošno pomanjkanje živeža, bo posušeni stročji fižol prav dobro došlo hranivo.

Za kuhinjo

Koštrunje meso s stročjim fižolom. En in četrt kilograma koštrunjega mesa deni v lonec in nalij vode, da je meso dobro pokrito. Prideni žlico soli, vršiček šetrja in tri zrnce česna. Ko meso vre že eno uro, pridene en kilogram na koščke zrezanega stročjega fižola in pusti vreti naprej. Medtem skuhaj posebej v slani vodi kilogram olupljenega in na kocke zrezanega krompirja. Zdaj zreži meso in ga zloži na krožnik, nato odcedi krompir, stresi ga k fižolu in oboje naloži okoli mesa.

Marmelada iz korenja ima okus kakor marmelada. Rdeče korenje mehko skuhaj in olup, nato ga pretlači skozi sito in stehtaj. Na dva kilograma pretlačene korenjeve gošče vzemi okoli tri četrtinke kilograma sladkorja, zelo drobno sesekljane olupke dveh limon in sok treh ali štirih limon. Vse to deni v dobro položeno posodo in skuhaj. Korenjevo marmelado moraš kakor sploh vse marmelade vliči vročo v kozarce, ker se potem na vrhu naredi skorja, ki zabranjuje dostop plesnivosti.

Gobja moka je odlična pridelka jedem. Napraviš jo takole: Razne užitne gobe tako posušiš, da se kar drobijo. Nato jih zmleješ v finem mlinčku za kavo ali pa zdrobiš s tolkačem v možnarju. Opozorjamo pa, moraš kavni mlinček zelo očistiti, da ne bo imela gobja moka okusa po kavi. Isto velja za možnar, ki mora biti zelo čist. Razurne se, da moraš temeljito osnažiti tudi tolkač. Posušeno gobjo moko shrani v neprodušno zaprtih steklenicah, da se ne nalezle vlage. Gobjo moko dodajaj raznim juham in raznim omakam za izboljšanje okusa.

so prosto tekali vzdolž rečnega obrežja. Tudi živalim ni padec mnogo škodoval. Voznik je bil deležen le lažjih prask. Ko je spet stal na nogah, je hitro pobral raztroseno orožje in hitel k gospodarici.

To vse se je zgodilo tako hitro, da so kozaki, ko so prihiteki k vdrtni, videli spodaj le še prevrnjeno vozilo.

Dimitrij je iz svojega skrivališča streljal v Olafa, ki ga je moral smatrati za sovražnika in se ga ubraniti.

»Ali si ga zadel?« je vprašala Marija, ki je bila pristopila k Dimitriju.

»Ta nas ne bo več nadlegoval. Naj bi bil rajši ostal pri svojih tovariših!«

»Ni mi prav, da si umoril človeka zaradi mene! Rajši bi ga bil samo ranil, Dimitrij!«

»Ali mislite, da bi bil on usmiljen nasproti nam? Zdi se mi, da prav nič ne poznate kozakov.«

»Ne bomo jih čakali, temveč bežali. Ta ledeni hodnik se razprostira najbrž vzdolž vse reke.«

»A kaj bo s sanmi?« je zdaj vprašal voznik.

»Ponje se vrnemo pozneje.«

»Ujemimo konje! Brez njih ne moremo ničesar opraviti,« je rekla Marija. »Če nas bodo sovražniki do tod zasledovali, jim uide-mo na konjih. Torej naglo!«

»Samo še trenutek,« je rekel Fedor. »Najša živila so v saneh.«

»Če želiš, da te ustrelijo, pojdi ponje! Ali ne vidiš, da kozaki zgoraj že prežijo s puškami na nas?« je menil Dimitrij.

»Ne bomo pomrli od gladi, saj ima Sibirija dovolj divjačine,« je tolažila Marija.

Tedaj pa so opazili, da sta bili dve vrvi

Olupljena posušena jabolka. Pri nas navadno narežejo jabolka na krljice in jih posuše. Je tudi dobro, vendar pa si lahko nasušiš nekaj jabolok na drug način. Olupi kislajabolka, jih razreži na ploščice, očisti jih pečk in hišč za pečke ter deni v vodo, v kateri je malo limonovega soka ali soli. Nato ocedi vodo in zloži jabolčne ploščice na leseno mrežo ali desko ter jih posuši v peči, štedilnikovi pečici ali drugem primernem toplem prostoru. Posušene spravi v škatle in hrani na suhem prostoru.

Kako vlagamo sadje v med. Ker vsebuje med nad 80 odstotkov sladkorja, je zelo primeren za ohranitev (konzerviranje) vložnega sadja. Tudi sicer je med mnogo boljše in zdravilnejše kakor sladkor. Pri vlaganju postopamo z medom približno prav tako kakor s sladkorjem. Za bolj kisl sadje damo več medu, za bolj zrelo in sladko sadje manj. Vloženo sadje zalijemo z ohlajeno medico. Na primer za konzerviranje sliv in češpelj vzamemo na liter vode 25 dekagramov medu. Mešanico kuhamo toliko časa, dokler se ne odstrani vsa pena z vrha. Peno moramo sproti pobirati. Ko je tekočina čista, jo ohladimo in mlačno vlijemo na češplje. Češplje pustimo cele ali jih olupimo, nato jih naložimo v patentne kozarce in zalijemo z medico. Kozarce zapremo in nato pasteriziramo pri 80 stopinjah Celzija 30 minut. Hruške pa vlagamo v med takole: Sadju razpolovimo ali ga razrežemo še v manjše kose in ga na pol skuhamo. Naložimo v kozarce in zalijemo z medico. Za hruške damo lahko samo 20 dekagramov. Kuhamo pri 85 stopinjah Celzija le 20 minut. Za jagode, maline, ribiz in podobno pridamo po 50 dekagramov medu na liter vode.

Praktični nasveti

Čiščenje plesnivih sodov. Vrzite v sod kakega pol kilograma živega apna in polijte z 10 litri vode. Sod zamašite in ga valjajte, potem pa pustite nekaj ur. Nato sod izpraznite in ga dobro operite s čisto vodo. Ko je opran, vlijte vanj nekaj litrov 10 odstotne žveple-ne kisline, dobro povaljate in spet pustite kislino dalje časa v sodu. Zatem sod dobro izperete, osušite in zažveplate. Za žveplanje mora biti sod čisto suh.

RAZISKOVALEC

Raziskovalec: »Da, gospa, tri leta sem živel med ljudožrci.«

Špela: »Oprostite, gospod raziskovalec, da tega nisem vedela. Se boste pač morali zadovoljiti samo s telečjo pečenko.«

spuščeni skozi odprtino. Hitro so vsi trije zbežali vzdolž desnega rečnega brega.

Jama je bila videti brezkončna. Sneg, ki ga je narasla voda nosila na površju, je zmrznil v led, nato pa je voda odtekala, tako da je ostala krasna kristalna jama. Na nekaterih mestih je bil hodnik pod ledom pač nižji, vendar je bilo dovolj prostora, da so begunci tudi tod lahko prišli naprej.

Zaslišal je strel, kar je povzročilo, da so se vsi trije pognali še hitreje v beg. Strel iz puške se je pod obokom slišal kakor strel iz topa. Bali so se že, da jih ne bodo preganjalci dohiteli. Sled za njimi so kazale njih stopinje.

Čez kakšnih deset minut so stali pred novo ledeno jamo. Vhod vanjo je bil prav tesen, sicer pa je bila jama videti prostorna. »To je zavetje, ki ga potrebujemo,« je veselo rekla Marija.

»Da nas bodo lahko oblegali,« je bil Dimitrijevo odgovor. »Pomislite, gospodarica, da nimamo nikakega živeža s seboj.«

»Pa tudi svoje konje moramo poiskati,« je pripomnil Fedorov. »Če jih prepustimo kozakom, ne moremo priti v Irkutsk.«

Ker jim je močan ovinek rečne struje preprečeval, da bi mogli videti, kaj se je dogajalo za njimi, se je vrnil Dimitrij nekaj korakov nazaj.

Opazil je pet do šest ljudi, ki so korakali vzdolž reke proti njim.

»Kozaki so tu!« je vzkliknil prestrašen.

»Tako je jim moramo skriti!«
Ker so bili na drugi strani reke veliki kupi snega, ki bi mogli nuditi boljšo obrambo pred krogami zasledovalcev, so prekoračili zamrzlo reko. (Da lje)

Kako je v starih časih razsajala kuga

V starih časih so imeli vse nalezljive bolezni, ki so se naglo širile, za kugo. Tako se govori o veliki strahoti, ki jo je povzročila kuga v starih Atenah, čeprav je zgodovinska resnica, da takrat ni razsajala kuga. Prva kuga v Evropi, za katero se natančno ve, je bila tako imenovana Justinijanova kuga. Razširila se je neštivilna življenja v Evropi in Afriki v letih od 531. do 580. Razširila se je v Aleksandriji, po vsej severni Afriki, Palestini, Siriji, Bizancu (zdaj Carigradu), Italiji, Galiji in Germaniji. Kratko rečeno, preplavila je vse prosvetljene kraje na zapadu. Nekatera mesta so tedaj skoraj čisto izumrla.

Druga velika kuga je razsajala za časa Konstantina Kopronina in je trajala celih dvajset let. Njeno opustošenje je bilo strašno, vendar nimamo natančnih podatkov, da bi vedeli, koliko ljudi je pomrlo.

Tako imenovana črna kuga se je pojavila v 14. stoletju nekje na Kitajskem, kjer je umrla za kugo kar 13 milijonov ljudi. Iz Azije je bila prenesena v Malo Azijo, Afriko in Egipt. Potem se je razširila v Grčijo,

Italijo, Francijo, Španijo in Norveško. Po mnogih mestih je pomrlo do dve tretjini prebivalstva. V teku treh mesecev je samo v Bagdadu pomrlo pol milijona ljudi, v Kairu pa v enem samem dnevu 10.000. Otok Ciper je tedaj čisto izumrl. V tistih časih je pomrlo v Evropi za kugo 24 milijonov ljudi, v Aziji pa še mnogo več. Seveda moramo pomisliti, da je bilo prebivalstvo Evrope v tistih časih zelo maloštevilno.

Kakor vidimo, so nalezljive bolezni v nekdanjih časih neovirano kosile človeška življenja. V naši dobi pa je zdravniška veda že tako napredovala, da se ne more več nobena nalezljiva bolezen tako silno razširiti. Zadnja nalezljiva bolezen, ki je razsežnejše in s hujšimi posledicami razsajala po Evropi, je bila tako imenovana španska bolezen (hrupa v letu 1918. in v letu 1919.) Terjala je precej smrtnih žrtev. Če bi ta bolezen razsajala v taki razsežnosti v srednjem veku, bi jo menda označili kar za kugo. Saj bi gotovo v srednjem veku terjala še več žrtev, ker je bila takrat zdravniška veda na še zelo nizki stopnji.

× **Manifestacije rumunskega ljudstva za kralja Mihaela.** V nedeljo 8. t. m. se je po odredbi vlade praznovala po vsej Rumuniji kot dan molitve za novega kralja Mihaela. Tudi na ulicah je prirejalo občinstvo manifestacije za novega kralja. Vlada je prepovedala vse nadaljnje žalne demonstracije zaradi odstopitve Transilvanije. Prepovedana je tudi nošnja uniform raznih strankarskih združenj.

× **Francoska Oceanija se je podvrgla pokroviteljstvu generala de Gaullea v Londonu.** Francoski otoki v Tihem morju so se izrekli za francoski narodni odbor generala de Gaullea v Londonu. Glasovanje je pokazalo, da je bilo za priključitev generalu de Gaulleu 5564 mož, medtem ko je dobila vlada maršala Petaina v Vichyju samo 18 glasov. Na podlagi tega izida glasovanja je bil dosedanji guverner francoskih otokov odstavljen in njegove posle je prevzela novo imenovanačasna vlada, dokler ne bo de Gaulle imenoval novega guvernerja. Francoska posest v Tihem morju meri nad 4000 kvadratnih kilometrov. To posest sestavljajo: Družbeni otoki in vrsta drugih otočij. Najvažnejši so Družbeni otoki z otokom Tahitijem. Ti otoki ležijo v Vzhodni Polineziji in štejejo 30.000 prebivalcev. Podnebje na njih je milo in skoraj vse leto nespremenjeno. Zemlja je zelo rodovitna. Uspevajo na njih banane, sladkorni trs, razno sadje in povrtnina. Morje ima mnogo rib in bisernih školjk. Prebivalstvo teh otokov ima posebno vero. Časti tri najvišja božanstva, boga luči Taoroa, boginjo teme Hinu in njunega sina Oroa.

× **Zaplemba premoženja kralja Karola.** Ministrski predsednik Antonescu je po Reuterjevi vesti podpisal odlok, ki odreja zaplembu vseh delnic in dobroimetij, ki jih je imel bivši kralj Karol v raznih rumunskih podjetjih.

× **Parnik z vojaki potopljen.** Po angleški vesti so švedski ribiči opazovali, kako je neka angleška podmornica v bližini Skagena napadla neko nemško ladjo za vojaški prevoz in jo torpedirala. Nemška ladja se je v kratkem času potopila. Ugotovili so, da je bila to nemška ladja »Marion« in da je imela na krovu 3.500 nemških vojakov, ki so bili najbrž namejnjeni na Norveško. Vojaštvo so reševale nekatere danske ladje, ki so vseh skupaj rešile kakih 300 vojakov. Mnogo vojakov se je rešilo s plavanjem. Natančno število človeških žrtev še ni znano.

× **Dva angleška rušilca potopljena.** Angleška admiraliteta je objavila izgubo dveh angleških rušilcev. Bila sta to rušilca »Ivanhoe« in »Esk«, ki sta jo potopila sovražne mine in torpedi. Dalje je ugotovila admiraliteta, da so neresnične nemške trditve, da je bilo potopljeno zadnje dni pet angleških rušilcev.

× **Bivši rumunski kralj Karol je prišel v Švico.** V nedeljo popoldne je prispel v Lugano brzi vlak, s katerim je potoval kralj Karol. Takoj po prihodu na postajo se je kralj odpeljal v hotel. Rumunski knez Nikola, ki je bil svojčas izključen iz kraljeve rodbine, ker se je poročil z meščanko, je prispel v Benetke, od koder je nadaljeval pot v Rumunijo.

× **Odpovedal je službo, da bi v miru počakal konec sveta.** Mladi Eduard Brant je imel dobro službo v neki banki v Kansas Cityju. Proti njegovemu delu ni imel ravnatelj nobenih pomislekov in tako je mož hitro napredoval. Nihče pa ni vedel, da je imel Brant neko čudno misel. Kakor je v banki hladno in trezno opravljal svoje delo, tako je bil poln domišljije v svojem zasebnem življenju. Vtepel si je v glavo, da bo 10. junija l. 1940. konec sveta. Ker je bil skrajno vesten mož, je šel 14 dni pred koncem sveta k svojemu predstojniku in podal v predpisanem roku odpoved službe zaradi bližajočih se dogodkov. Ravnatelj seveda ni mogel verjeti, da bi tako marljivi uradnik kratkoma odpovedal službo. Toda z mirnimi besedami je Brant ravnatelju pojasnil, da mu narekuje dolžnost odpovedati službo prav njegova vestnost. Ko je opravil svoje zadnje delo na pisalni mizi, je zapustil svoje mesto. Prišel je 10. junij, toda konca sveta ni bilo. Zdej se je Brant spet prijavil v službo. Ravnatelju je dejal, da se bo otrešel take in podobne domišljije. Bil je takoj sprejet.

× **Čedalje manj je ljudi z modrimi očmi.** Francoski učenjak de Candolle je objavil uspeh mnogoletnih raziskav o barvi človeških oči. Po njegovih raziskavah sta dve osnovni barvi, iz katerih se sestavljajo vse druge, to je modra in rjava. Kakor kažejo podatki, imajo ženske v pretežni večini rjave oči, pri moških pa so pogostejše vse barve, ki so v svojih otenkih različne od obeh barv. Najbolj redke so tako pri moških kot pri ženskah modre oči. Tako vsaj trdi de Candolle, ki pa ima morda v glavnem v mislih Francoze, pri katerih so modre oči res redke. Barva oči se podeduje. Osemdeset odstotkov vseh ljudi ima isto barvo kakor starši, seveda če sta barvi oči pri starših enaki. Če temu ni tako, tedaj se očesna barva ravna po starih starših. Če pa imajo tudi stari starši raznobarne oči, to je, če sta osnovni barvi rjava in modra, tedaj se podeduje predvsem rjava barva. Iz tega razloga je čedalje manj ljudi, ki imajo modre oči, čedalje več pa oseb z rjavimi očmi.

× **Berač, ki govori 17 jezikov.** Dunajski redar je privedel nedavno na policijo starega razcapanega moža, ki ga je bil zasačil pri beračenju. Pri zaslišanju na policiji je stari berač povedal, da se piše Alojz Šiškin, da šteje 67 let in da govori 17 jezikov. Policijski komisar mu seveda ni hotel verjeti, pa

se je kmalu prepričal, da govori berač gladko poleg nemščine, italijanščino, francoščino in angleščino. Drugih tujih jezikov komisar sam ne zna in zato je moral zasliševanje prekiniti. Berač je potem pripovedoval, da se je rodil v Carigradu in da si je pridobil inženjsko diplomu na tehniko v Rimu. Do konca svetovne vojne je živel v Nemčiji, potlej pa so ga izgnali in odpotoval je v Turčijo. Turki pa niso hoteli priznati njegovega državljanstva in tako se je pričelo njegovo romanje po svetu. Naposled je prišel na beraško palico. Dunajsko sodišče ga je obsodilo na mesec zapore zaradi beračenja. Ko odsedi kazen, bo izgnan iz Nemčije.

× **Otroci ameriških priseljencev se sramujejo staršev.** Ameriški vzgojitelji so napovedali boj čudnemu pojavu, ki se čedalje pogosteje opaža med otroki priseljencev. Amerika ima tako veliko moč, da se mnogi otroci Evropecev, rojeni v novi domovini, sramujejo, ker tudi njihovi starši niso rojeni Američani in ker ne obvladajo dobro angleščine. V naglašanju svojih ameriških prednosti in preziranju vsega, kar ni ameriško, grede celo tako daleč, da ne priznavajo jezika svojih staršev. Proti temu se bore učitelji zlasti s tem, da kažejo v Ameriki rojenim otrokom priseljencev dobre strani njihovih stare domovine, da bi jih pa pripravili do priznavanja še drugega jezika, ki ga govore poleg angleščine, jim razlagajo, kako težavno se ljudje uče tujih jezikov in kako veseli bi morali biti, da so se tako lahko naučili vsaj enega evropskega jezika. Kmalu so začeli otroci prepevati pesmi, ki so jih slišali doma, in pod nadzorstvom učiteljev so učili še druge otroke vsaj izgovarjati imena v materinski. Učitelji pri tem v prvi vrsti uveljavljajo prednosti nove domovine Amerike, kar je razumljivo. Otroke uče, da ni važno, od kod so prišli njihovi starši, temveč je važno to, kaj store oni sami, novi ameriški državljani, za svojo novo domovino, da postanejo tako nje vredni sinovi.

× **Kako pot napravi bankovec v prometu.** Neka ameriška trgovska zbornica je naredila poseben poizkus, da bi zasledila potovanje nekega bankovca. Na ta bankovec, ki ga je dala v promet, je pritrdirala listek z opozorilom, naj bi vsakdo, ki bo bankovec dobil v roke, nanj zapisal, kaj je z njim plačal. Čez dva tedna je bankovec prejel neki brivec. Iz zapiskov je bilo razvidno, da je bankovec v tem času sedemindvajsetkrat menjal lastnika. Petkrat so ga uporabili za plačilo mezde, tobaka in cigaret, razen tega so z njim večkrat kupili slanino, pralni prašek, naramnice, zobno kremo in potrebščine za avto.

× **Žepni telefon.** Neki Američan je razpisal nedavno nagrado 50.000 dolarjev tistemu, ki bi izumil žepni telefon. Iz Rima pa prihaja zdaj vest, da tak izum že obstoji in da je izumil žepni telefon Italijan Mastini. Ta telefonček hočejo prvič pokazati javnosti na rimski svetovni razstavi, ki je bila pa zaradi vojne preložena. Vsak izmed obiskovalcev razstave naj bi dobil žepni telefonček, s pomočjo katerega bi lahko telefoniral prav tako kakor z navadnim telefonom.

× **Svojo lastno poroko je gledal.** V Nemčiji se je pripetil skoraj neverjeten primer. Neki vojak je sklenil oženiti se s svojo izvoljenko. Ker je bil na zapadnem bojišču, se je moral poročiti na daljavo, da bi nevesti ne bilo treba čakati na njegov povratek. Preskrbel si je potrebne papirje, poveljnik mu je dal dovoljenje in podpis, potlej je pa vojak odposlal za poroko potrebne papirje po pošti. Takoj potem se je pa pričela velika ofenziva in pošta je za nekaj dni nekje obtičala. Po ofenzivi je dobil vojak dopust in šel je domov, da bi se v redu poročil. Ko je prispel domov in prišel s svojo nevesto v urad, je bil nemalo presenečen, ko je moral sedeti na klopi za gledalce, medtem ko so njegovo nevesto poročili na daljavo. Uradnik je namreč vztrajal na tem, da je na listinah rečeno, naj sklene zakon na daljavo. Zato se je držal predpisov in tako je moral vojak slišati, kako je nevesta pritrdila za »da«, in moral je gledati, kako je podpisal poročni zapisnik, na katerem se sam ni smel podpisati. To je gotovo prvi primer, da je bil ženin samo gledalec na svoji poroki.

Mladi kralj je odkril spomenik svojemu velikemu očetu

Tako svečanega praznika Ljubljana že dolgo ni videla, kakor smo ga imeli na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II., ko je Ljubljana in z njo vsa Slovenija hkratu s proslavo kraljevega rojstnega dne odkrivala spomenik kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Trume ljudi so prišle z vlaki, z drugimi vozili in peš v Ljubljano, da počastijo spomin kralja, ki je dal življenje za svoj narod. Z vsjo to množico, ki je štela nedvomno okoli 50.000 duš, so prišli Sokoli, gasilci, slovenski fantje, dobrovoljci, koroški borci, rezervni oficirji in druga združenja. Številna društva so imela s seboj svoje prapore. Vmes so bile razne godbe. Tudi šolstvo se je udeležilo slovesnosti.

Zlasti je bil veličasten pogled na čete Sokolov in Sokolic, ki so se v dolgem sprevedu z okoli 60 prapori pomikale proti slavnostnemu prostoru na Kongresnem trgu, poleg katerega je bil v Zvezdi postavljen spomenik kralju Zedinitelju. Zastopani so bili Sokoli prav iz vseh krajev Slovenije. Skoraj istočasno so krenili s Stadion na slavnostni prostor oddelki slovenskih fantov in deklet.

Okrog spomenika, ki je bil še pokrit, so se zbrala odposlanstva neštetih društev s prapori. Goste so pozdravljali člani ožjega odbora za postavitev spomenika z g. Pipenbacherjem na čelu. Vrvež je postajal čedalje hujši. Vse je nestrpnost pričakovalo začetka slovesnosti, zlasti še, ker je bil v zadnjem trenutku najavljen prihod mladega vladarja in drugih članov kraljevske hiše.

Nekaj minut pred 11. je godba na gornjem delu Kongresnega trga zaigrala kraljevsko himno, kar je bilo znamenje, da se je pripeljal kralj. V smeri od Gradšča je prispel val vzklikov in prihitela je vrsta avtomobilov. Drug za drugim so izstopili visoki gostje: Nj. Vel. kralj Peter II. v uniformi letalskega podporočnika, ki mu odlično pristoji, Nj. Vis. knez namestnik Pavle, Nj. Vis. kneginja Olga in kneževiča Aleksander in Nikolaj. Vsa velika množica je visoke goste navdušeno pozdravljala. K Nj. Vel. kralju je pristopil predsednik spomeniškega odbora in mu izrekel prisrčno dobrodošlico. Sredi viharnege vzklikanja sta si kralj in predsednik stisnila roke v pozdrav. Tajnik spomeniškega odbora Pogačnik in blagajnik inž. Bevc sta kralju, knezu, kneginji in kneževičema pripela na prsi slavnostne znake. Visoki gostje so zavzeli svoje prostore pri spomeniku. Nato je imel dr. Pipenbacher daljši govor o blagopokojnem kralju, ki ga je 9. oktobra l. 1934. popoldne umorila zločinčeva krogla. V svojem govoru je govornik opisal, kako je ta vest pretresla srca vseh Jugoslovenov, saj je bil kralj Aleksander I. kot vojskovodja, vladar in državnik neumoren delavec za našo Jugoslavijo. Zanj je dal tudi svoje življenje in njegove zadnje besede so bile: »Čuvajte mi Jugoslavijo!« Ob koncu svojega govora je dr. Pipenbacher izvajal, da so vdanost, hvaležnost in ljubezen do tako tragično umrlega vladarja terjale vidnega izraza. Zato so nastale po Jugoslaviji v njegov spomin številne prosvetne in človekoljubne ustanove in številni spomeniki, med njimi zdaj tudi spomenik v beli Ljubljani. Po govoru je dr. Pipenbacher zaprosil Nj. Vel. kralja, naj odkrije spomenik.

Mladi kralj je pristopil k spomeniku in potegnil za vrvico. Velikanska državna trobojnica, ki je zakrivala spomenik, se je razgrnila in pokazal se je kraljev lik v vsej svoji veličastnosti. Z ljubljanskega gradu so odjeknili topovski strelji in oddelek vojske na Kongresnem trgu je oddal trikratno salvo.

Nato je predsednik nazdravil mlademu kralju in kraljevski rodbini Karadjordjevičev, položil za spominski odbor venec pred spomenik in zaprosil predsednika občine, naj prevzame spomenik v last in varstvo mestne občine ljubljanske. Godba je zaigrala »Bože pravde«. Takoj nato so trije oficirji prinesli veliki kraljev venec, ki ga je mladi kralj sam pomagal prisloniti ob spomenik. Potem

so prinesli veliki venec kneza namestnika Pavla, ki ga je knez istotako sam položil zraven kraljevega. Na drugo stran so položili venec ministra za vojsko in mornarico.

Po dolgotrajnem vzklikanju visokim gostom je povzel besedo ljubljanski župan dr. Adlešič. Prevzel je spomenik v varstvo in last mesta Ljubljane, položil venec mestne občine k spomeniku in zaključil nagovor z vzkliki kralju Zedinitelju, kralju Petru II., knezu namestniku Pavlu, vsemu kraljevskemu domu in kraljevini Jugoslaviji. Visoki gostje so se kmalu zatem poslovili in odpeljali z avtomobili med ponovnim vzklikanjem množice.

Sledilo je polaganje vencev, tako da jih je nastala cela grmada. Vse vence so pozneje razobesili po vseh drogovih okoli spomenika. Po zaključku svečanosti je sledil razhod, ki je zaradi tako številne množice trajal skoraj eno uro.

Praznično razpoloženje je trajalo tudi še popoldne. Vrvež je bil po vseh ulicah, zlasti po tistih, ki so držale h kraljevemu spomeniku. Množice so prihajale ogledovat si od bližje spomenik in vence.

Kaj je novega na Koroškem

Gospodarji v Nemčiji bodo smeli odslej za delavce iz bivše Poljske nakazovati v njihovo domovino prihranke iz leta 1939. brez posebnega dovoljenja. Potrebno pa je potrdilo delovnega urada, za določeno zaposlitve o višini nakazila. Kmetijski delavci smejo poslati največ 25 mark mesečno.

V Trstu je umrl koroški rojak iz Zahomeca na Zilji trgovec Franc Wiegeler, po domače Pipov Franc. Kljub bivanju v tujini je ostal zmeraj zvest svoji koroški zemlji in je Zahomečanom, če je bilo treba, tudi rad pomagal.

Otroci iz podjunskih vasi, ki zdaj bivajo v Bavarski, se sredi tega meseca vrnejo domov. Nato pojde druga skupina na Württembergsko.

RADIO

Ljubljana

od 15. do 21. septembra

Nedelja, 15. septembra: 8.00: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Pihalni kvartet (Marijan Žman, Zoran Ažman, Slavko Muhič in Pavle Ivanov), vmes plošče. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 9.45: Verski govor (ravnatelj Jože Jagodic). — 10.00: Salonski orkester II. — 11.00: Pilihovi harmonikarji. — 12.00: Korošci pojo (plošče). — 12.30: Objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Nedeljski koncert radijskega orkestra. — 17.00: Kmetijska ura: Intenzivno vinarstvo (Pečovnik Konrad). — 17.30: Domači koncert (Dragica Sokova, Poldka Rupnikova, Andrej Jarc, Roman Petrovič in radijski orkester, dirigent Šijanec). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: Godbe na pihala (plošče). — 20.30: Pevski zbor »Sloga« iz Ljubljane. — 21.15: Radijski orkester. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za ples (plošče).

Ponedeljek, 16. septembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vsakemu nekaj (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester — 14.00: Poročila. — 18.00: Zdravstvena ura: Želodčne bolezni (Božena Zajc-Lavričeva). — 18.20: Gounod: Baletna god-

ba iz opere Faust (plošče). — 18.40: Gostinstvo in turizem (Joško Sotler). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: Koncert lahke glasbe (Silva Hrašovčeva in radijski jazz). — 21.20: Uvertire (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Pesnice bo pel Mirko Premelj (pri klavirju prof. Marijan Lipovšek).

Torek, 17. septembra: 7: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Veseli češki pevci in godci (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.0: Sramel kvartet »Skrjanček«. — 14: Poročila. — 18.00: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Vzgojne vrednote krščanstva dr. Stanko Gogača. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.40: Gospodarski pregled (Drago Potočnik). — 20.00: Za zabavo (plošče). — 20.30: Ruske balalajke (pela bo Helena Gorvatova; pri klavirju Marijan Lipovšek, vmes bo igral na balalajko solo Pik Vladimir). — 21.15: Solistični koncert (čelo bo solo igral prof. Cenda Sedlbauer; pri klavirju bo prof. Marijan Lipovšek). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Sreda, 18. septembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Po domače (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Ruski napevi in plesi (plošče). — 14.00: Poročila. — 18.00: Mladinska ura: a) V kraljestvu skal (Leon Pettauer); b) Kaj pravita znanost in tehnika (Adiesič Miroslav). — 18.30: Nedbal: Od bajke do bajke, venček (plošče). — 18.40: Slovanske vzgoje in pouku (prof. Etbin Bojc). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: O Rdečem križu. — 20.00: Prenos koncerta Glasbene Matice iz Rubadove dvorane. — 20.45: V zarzartovem carstvu (plošče). — 21.15: Kitaro bo igral g. Antonovič Milan. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe iz nebotičnika.

Četrtek, 19. septembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Zvoki iz Bolgarije (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Duo harmonik (brata Goloba). — 14.00: Poročila. — 18.00: Vsakemu nekaj (radijski orkester). — 18.40: Rdeči križ v Jugoslaviji in v Sloveniji (Jelko Skalar). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Flavta solo s klavirjem (Slavko Korošec, pri klavirju prof. Marijan Lipovšek). — 20.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 20. septembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Slovenski napevi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Salonski orkester I. — 14.00: Poročila. — 14.10: Turistični pregled. — 18.00: Ženska ura: Potreba vzgoje k spoštovanju in pokorščini (Ivanka Velikonjeva). — 18.20: Po daljnih krajih (plošče). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 19.50: Za planince. — 20.00: Balalajke (plošče). — 20.30: Koncert operne glasbe (Tea Laboševa, Ivan Franc in radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila.

Sobota, 21. septembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Plošče v venček povežimo. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Plošče v venček povežimo. — 14.00: Poročila. — 17: Otroška ura (Manica Komanova). — 17.30: Preženimo skrbi (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Radijski orkester. — 18.40: O fotografiranju (Oskar Kocjančič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: Zunanjepolitični pregled (dr. Anton Kuhar). — 20.30: To storil je neznan koren... Vesela igra. Za radio napisal Ježek. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna bo igral radijski orkester.

Iz naših delavskih krajev

Podpeca

Podružnica Narodne strokovne zveze v Podpeci se bo udeležila članskega sestanka tovariške podružnice Zerjav-Crna v nedeljo dne 15. t. m. ob 9. uri v dvorani gostilne Geršak v Črni. Na sestanku pride tudi zastopnik centrale. Dolžnost vsega članstva je, da se tega važnega sestanka polnoštevilno udeleži.

Vse člane, ki so v zaostanku na članarini, prosimo, da jo poravnajo čim preje, ker nam drugače delajo neprilike in ovirajo redno slovanje.

Zrjav-Črna

Podružnica NSZ v Žerjavu-Črni vabi vse tovariše na članski sestanku, v nedeljo, dne 15. t. m. ob 9. uri dopoldne v dvorani gostilne Geršak v Črni. Ker bodo na sestanku navzoči tudi tovariši iz podružnice v Podpeci, bomo skupaj manifestirali za pravice delavstva, ki v današnjih časih vsled draginje gmotno toliko trpi. Sestanka se udeleži zastopnik centrale, zato je dolžnost vsega članstva, da bo navzoče na tem izredno važnem sestanku.

Ljubljana

Strokovne organizacije mestnih delavcev se nadalje bore za izboljšanje gmotnega položaja mestnih delavcev. Mnoga privatna podjetja, kakor tudi nekatere občine, so izboljšale svojim delavcem njihove prejemke, dočim ljubljanska mestna občina o tem vprašanju molči in do danes na obupne kličee in prošnje mestnih delavcev niti ne odgovarja. Pred tremi leti so se mestnim delavcem reducirale mezde z motivacijo, da je treba preje rešiti mestne finance, kar naj bi trajalo po izjavi z najvišjega mesta samo eno leto. Sedaj je pa vendar že enkrat prišel čas ko mora naš delodajalec misliti na povišanje naših mezd vsaj v toliko, da ne bomo prisiljeni beračiti v prostem času.

Kolikor nam je znano, dohodki občine ljubljanske stalno naraščajo, kar je razumljivo vsled vedno večjega obtoka denarja in zato tudi ni več razloga zavlačevati povišanje mezd mestnemu delavstvu. Akcijski odbor mestnih delavcev je sprejel resolucijo, ki jo v izvlečku prinašamo:

Mestno pogalavarstvo naj izda sporazumno z delavskimi zastopniki službeni red za vsa mestna podjetja. Izda naj se ukaz vsem šefom mestnih edinic, da se izplačujejo mezde zopet tedensko in to v petek, na plačilnih kuvertah pa naj se navedejo vsi dohodki in odtegljaji. Vsem mestnim delavcem naj se povišajo urne mezde in sicer toliko, za kolikor so poskočile cene življenjskim potrebščinam. Določi naj se v teku 14 dni komisija, ki bo skupno z delavskimi zastopniki obravnavala vse delavske zahteve. Strokovne organizacije mestnih delavcev bodo slednjič prisiljene zaprositi kr. bansko upravo za posredovanje, ako bo njihova prošnja na mestno občino ostala brezuspešna. Mestno delavstvo dalje ugotavlja, da razpolaga sedaj samo še s 50% tiste kupne moči, ki jo je imelo leta 1936. in pričakuje, da bo pereče mezdo vprašanje vendar že enkrat rešeno v zadovoljstvo delojemalcev.

Jesenice Javornik

O obupnem položaju vseh vrst upokojencev smo v našem glasilu že večkrat pisali in so strokovne delavske organizacije pokrenile akcije za izboljšanje položaja upokojencev Bratovske skladnice. Rešitev tega vprašanja pa je zelo težavna, ker ni nikjer in od nikoder posebnih skladov, iz katerih bi se lahko črpala draginjska doklada upokojencev.

Jesenice-Javornik imajo okoli 100 staroupokojencev, katerih pokojnina ne presega 150 din mesečno. Nekateri imajo pa še znatno manjšo pokojnino. Staroupokojenci so dobili

v letošnjem letu za 6 mesecev 20% doklado, kar k mali temeljni plači ne pomeni veliko. Glavna bratovska skladnica pa bo 1. oktobra izplačala vsem staroupokojencem 40% doklado iz svojih rezervnih skladov, nekaj je nakazala tudi banovina.

Težak problem je za ostale upokojence, ki nimajo polnih pokojnin in so navezani samo na svoje prejemke. Vsekakor se bo moralo pristopiti k rešitvi tega vprašanja in zato smo upravičeni zahtevati, da se vsa podjetja, kjer so bili uslužbeni sedaj upokojeni delavci, prisilijo k sodelovanju za pravično in dokončno rešitev tega perečega vprašanja.

Ker se dnevno zglasa v naši pisarni nekateri upokojenci z vprašanjem, kaj je z našo vlogo na KID glede dovoljenja nabiranja premoga na nasipu, sporočamo, da je vloga ugodno rešena in naj se interesenti zglasijo med uradnimi urami v pisarni Ekonomata, kjer bodo dobili za to potrebne izkaznice.

Maribor

Mezdo gibanje, o katerem smo že pisali v »Novi Pravdi«, je v tovarni pletenin »Jugoečki« že končano. V sredo, 4. t. m. se je na mestnem poglavarstvu vršila 2. poravnalna razprava, na kateri je bil dosežen sporazum. Delavstvo je dobilo zahtevani povišek plač, s čimer je bilo vsaj začasno olajšano njegovo bedno stanje. Delavstvo pa je tudi spoznalo, da je potreben za dosego cilja složen in enoten nastop.

Isti dan se je vršil v prostorih gostilne pri »Starem lovcu« na Meljski cesti sestank delavstva iz tovarne »Jugoečka«, na katerem je poročal zastopnik podružnice NSZ o poteku pogajanj ter o bodočih nalogah delavstva. Sestank je bil zelo dobro obiskan ter je delavstvo z zanimanjem sledilo poročilu o poteku pogajanj.

Tovarna Hutter je prejšnji teden zopet odpuštila okrog 80 delavcev, dočim je tekstilna tovarna Rosner začela normalno obratovati. Položaj tekstilnega delavstva je še vedno brezupen. Pomoči ozir. podpore so redke in ne zadostujejo niti za najskromnejše preživljanje. V stanju, v katerem se nahaja celokupno naše delavstvo, se mu polagoma odpirajo oči in spoznava zablode in napake,

Trije rodovi koroških Slovencev

Združni »Koroški Slovenec« prinaša zanimivo razpravo o položaju današnje slovenske mladine na Koroškem in piše med drugim:

»Tri rodove zrem med nami, ki se imenujemo slovenska narodna družina: očete in matere Grafenauerjeve šole, moše in žene, dozorevajoče v povojnem dvajsetletju, in mladino, rojeno v zadnjem desetletju. Naše očete in matere občudujem in sem jim hvaležen za vzgojo in nasvete. Sam v vrstah drugega rodu doživljam rastočo odgovornost za mladino, ki stoji pred nami.

Za časa naših očetov je bila slovenska narodna zavest v visokem poletu. Nam, njihovim sinovom in hčeram, je tedaj laže, ker naša mladost korenini v letih, ko je bilo na dnevnem redu deželnozborskih zasedanj vprašanje prosvetne samouprave koroških Slovencev in ko so naši poslanci zahtevali vsestransko enakopravnost slovenskega človeka na koroških tleh. Prosveta minilih let je v pretežni meri slonela na naših ramah in po njej smo si izklesali svoj duhovni in narodni pogled. Tako je rasla po lastnem prosvetnem prizadevanju in še po stikih z maternim narodom v nas zavest slovenske narodne družine od Brda do Pliberka in se še očvrstila, ko je naša dežela stopila v novo politično razdobje.

v katerih je tavalno do sedaj. Še vedno pa kljub temu rado naseda praznim obljubam in demagoškimi frazami, s katerimi jih pitajo gotovi plačanci. Čas je, da se delavec otrese hlapčevstva in da se v njem zbudi zavest koristnosti dela, za katero mora prejeti plačilo. Plačilo za delo ni nikaka nagrada. Težko in naporno delo utruja delavca, vsled česar nima mnogokrat časa, da bi se sam izpolnjeval v izobrazbi. Podružnica NSZ v Mariboru ustanavlja lastno knjižnico in zato že sedaj vabi delavstvo k izposojevanju teh knjig.

Hoče pri Mariboru

V soboto, dne 7. t. m. se je vršila na sreskem načelstvu v Mariboru 1. poravnalna razprava med tvrdo Wesiak in njenim delavstvom. Lastnik podjetja g. Wesiak se je trdovratno branil dati delavstvu kakršenkoli povišek z izgovorom, da on tega poviška iz finančnih razlogov ne zmore. Koliko navedbe odgovarjajo resnici, lahko presodi mariborska javnost. Po daljši razpravi je lastnik podjetja končno le pristal na povišek ter je delavstvo dobilo po daljši borbi 1 din na uro poviška. Kako težko se da delavstvu kakšen povišek na uro, dočim se na drugi strani kupujejo palače večmilijonske vrednosti! Delavstvo samo pa se briga za organizacijo in njene naloge šele takrat, ko mu že teče voda v grlo.

Medvode

V nedeljo, dne 15. t. m. priredi podružnica NSZ v Medvodah pešizlet na Govejk. Vse tovariše in prijatelje našega pokreta opozarjamo na ta izlet in jih prosimo, da se najkasneje do petka, t. j. 13. t. m. zglase odn. prijavijo tovarišu predsedniku Ovnu, Trampuš Jožetu ali Podviz Vinku. Ob tej priliki se bomo tudi pogovorili glede prehrane.

Tovariši - člani, obvestite o tem tudi svoje znance in njihove družine, ter jih povabite na izlet! Zbirališče pred gostilno g. Kokalja ob 8. uri zjutraj. V slučaju slabega vremena se izlet ne vrši.

Vse tovariše-člane podružnice NSZ prosimo, da se zglase pri tov. blagajniku in urine sejo seboj članske izkaznice, da jih bo tov. blagajnik overovil in izdal potrdilo o plačani članarini.

Naša mladina, ki še obiskuje šole ali že odraščata šolskim klopem, se zbujata v času slovenskega prosvetnega zatišja; njen spomin se pozna minilih narodnostnih borb, njena šola ne goji nikakih narodnostnih prvin, snivajočih v mladih srcih, in ne nadaljuje družinske vzgoje v narodnem pogledu. Silovitost časa, v katerem zorijo znanaki iz otrok v mladeniče in mladenke, odkazuje slovensku le prav neznamenit prostorček. Leta torej, ko je mlada duša odprta za dobro in plemenito misel, morejo miniti, ne da bi bila zanje izgovorjena misel, za katero so naši dedje in očete krvaveli in ki polni naša srca z gorečim navdušenjem. Ta rod so naši mlajši bratje in sestrice, morda že naši otroci. Mi nosimo odgovornost za njihov narodni čut in duhovni pogled.

Bodočnosti ne prerokujemo. Eno pa je gotovo: soodločevala bo misel narodnosti, kajti ta ni plod miselnih blodenj in ne sad kakih pretiravanj, marveč sad tisočletne človečanske prosvete. Narodnostno zadržanje naše mladine v bodočnosti nam bo torej plačilo ali kazni: plačilo za izvršeno dolžnost narodne vzgoje ali kazni za zanemarjanje slovenske prosvete pri naši mladini.

TOVARIŠI!

Pridobivajte nove naročnike